

2/2016

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЗБІРНИК

РІВНЕ-2016

Методичний вісник.

Інформаційно-методичний збірник. №2/2016. Рівне: НМЦ ПТО, 2016. – 115 с.

Збірник містить нормативні, розпорядчі та інструктивні матеріали; узагальнюючі матеріали за результатами роботи навчально-методичного центру професійно-технічної освіти та навчальних закладів системи професійно-технічної освіти Рівненської області у 2015-2016 навчальному році; методичні розробки і рекомендації; статті, присвячені актуальним питанням системи професійно-технічної освіти; матеріали з досвіду роботи педагогічних колективів та педпрацівників професійно-технічних навчальних закладів Рівненської області а також методичні розробки уроків та позаурочних і виховних заходів.

За достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Інформаційно-методичний збірник призначений для керівників, методистів, педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів.

Відповідальний за випуск:

Бондарчук В.М., директор НМЦ ПТО у Рівненській області

Комп'ютерний набір та верстка:

Мосійчук Л.М., методист НМЦ ПТО.

Матеріали обговорено та схвалено навчально-методичною радою НМЦ ПТО у Рівненській області від 24.06.2016 року (протокол №1), рекомендовано для використання у ПТНЗ області.

Зміст

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ.....	4
Про затвердження навчальних програм для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів.....	4
Про особливості формування навчальних планів підготовки молодших спеціалістів на 2016/2017 н.р.....	7
Положення про обласні методичні секції в системі професійно-технічної освіти Рівненської області	11
ЗА ПІДСУМКАМИ РОБОТИ	14
Методичний супровід освітнього процесу в ПТНЗ області у 2015-2016 навчальному році	14
Конкурси фахової майстерності Наші перемоги та досягнення.....	20
Туринський процес - 2016.....	25
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ	28
Використання дистанційних форм навчання у профтехзакладі	28
ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ.....	34
Л. Ліпіщук. Урок майстра виробничого навчання: педагогічний аналіз... 34	
О. Руда. Методична розробка заняття семінару-тренінгу „Роль особистості викладача (майстра виробничого навчання) в сучасному освітньому процесі”	47
І. Безушко. Методика проведення предметних (професійних) тижнів.....	56
О. Шевчук. Розвиток творчих здібностей учнів у процесі підготовки та проведення тижнів перукарської справи.....	61

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Про затвердження навчальних програм для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

м. Київ

14.07.2016 р.

№ 826

Про затвердження навчальних
програм для 10-11 класів
загальноосвітніх навчальних
закладів

Відповідно до Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, Положення про Колегію Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 травня 2013 року № 522, наказу Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2008 року № 537 «Про затвердження Порядку надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 липня 2008 року за № 628/15319 (із змінами внесеними наказом Міністерства освіти і науки № 1006 від 09 вересня 2014 року), рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 30 червня 2016 протокол № 7/5-2

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити навчальні програми для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів та надати їм гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України», відповідно до переліку, що додається.
2. Контроль за виконанням рішення колегії покласти на заступника Міністра Хобзея П. К.

Міністр

Л. М. Гриневич

Додаток
до наказу Міністерства освіти
і науки України
від 14.07.2016р. № 826

Перелік навчальних програм для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, зміни до яких схвалено Колегією Міністерства освіти і науки України

№ п/п	Назва предмета
1.	Українська мова
2.	Українська література
3.	Зарубіжна література
4.	Іноземні мови
5.	Болгарська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою
6.	Гагаузька мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою
7.	Мова іврит для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою
8.	Молдовська мова для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою
9.	Молдовська мова для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою
10.	Польська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою
11.	Ромська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою
12.	Російська мова, рівень стандарту. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою
13.	Російська мова, академічний рівень. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою
14.	Російська мова, профільний рівень. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою
15.	Російська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою (початок вивчення з 5 класу)
16.	Румунська мова для 1 загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою
17.	Словацька мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою
18.	Угорська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою

19.	«Література» (болгарська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською (російською) мовами
20.	«Література» (словацька та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою
21.	«Література» (молдовська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою
22.	«Література» (польська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою
23.	Література» (російська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою
25.	«Література» (румунська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою
26.	«Література» (угорська та зарубіжна) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою
27.	Історія України
28.	Всесвітня історія
29.	Правознавство
30.	Математика
31.	Інформатика
32.	Географія
33.	Біологія
34.	Фізика
35.	Хімія

Директор департаменту загальної
середньої та дошкільної освіти

Ю. Г. Кононенко

***Про особливості формування навчальних планів
підготовки молодших спеціалістів на 2016/2017 н.р***

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»**

вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035, тел./факс: (044) 248-25-13

21.06.2016 № 2.1/10-1606

На №_____ від_____

Керівникам вищих та професійно
технічних навчальних закладів, які
здійснюють підготовку фахівців за
освітньо-кваліфікаційним рівнем
молодшого спеціаліста,
директорам навчально-методичних
центрів професійно-технічної освіти

Про особливості формування
навчальних планів підготовки
молодших спеціалістів
на 2016/2017н.р.

На численні звернення керівників навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, Інститут модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України роз'яснює.

Відповідно до положення підпункту 3 пункту 2 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» та наказу Міністерства освіти і науки України від 06 листопада 2015 року №1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року №266», у 2016/2017 навчальному році вищі та професійно-технічні навчальні заклади продовжують готувати молодших спеціалістів у системі вищої освіти, але за новим переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року №266 (далі - Перелік 2015).

При підготовці навчально-методичних матеріалів до початку нового навчального року навчальним закладам необхідно врахувати, що здобувачі вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, які

вступають на навчання у 2016 році, і ті, що вступили до 2016 року, навчаються відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик і освітньо-професійних програм чинних на момент вступу галузевих стандартів вищої освіти або погоджених проектів, причому відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 26 листопада 2015 року №47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» освітньо-професійна програма є рекомендаційною.

У 2009-2015 роках були розроблені, погоджені або затверджені галузеві стандарти (ОКХ, ОПП) зі всіх спеціальностей підготовки молодших спеціалістів Переліку-2007. (З питань отримання стандартів у разі необхідності звертайтеся на електронну адресу відділу Інституту модернізації змісту освіти: vmolspec@ukr.net). Перелік наказів про затвердження стандартів підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста наданий на сайті Інституту у розділі «Вища освіта».

Оскільки у 2016 році проводиться останній прийом на здобуття вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста (початкова вища освіта), до прийняття Законів України «Про освіту» і спеціального, що стосується підготовки молодших спеціалістів, нові стандарти підготовки молодших спеціалістів не розроблятимуться.

На сьогодні розпочато роботу з написання нових стандартів вищої освіти лише рівня бакалавра.

У 2016 році навчальні заклади, які здійснюють підготовку молодшого спеціаліста, розробляють навчальні плани для студентів I курсу за спеціальностями нового Переліку 2015 відповідно до актів узгодження, вказуючи код і назву спеціальності за Переліком 2015 та назву освітньо-професійної програми спеціальності за Переліком 2007 (спеціалізації). При переході на новий Перелік 2015 можливі такі випадки:

- спеціальність Переліку 2007, за якою навчальний заклад здійснює підготовку молодших спеціалістів, відповідає більш широкій спеціальності Переліку 2015. Навчальний заклад може використовувати стандарт спеціальності Переліку 2007 (ОКХ - перелік компетенцій, ОПП - перелік нормативних дисциплін, який є рекомендаційним). Педагогічна рада навчального закладу має право використовувати навчальний план попереднього року без змін;

- декілька спеціальностей Переліку 2007, за якими навчальний заклад здійснює підготовку молодших спеціалістів, відповідають одній спеціальності Переліку 2015 (більш широка спеціальність). Навчальний заклад розробляє навчальні плани на підставі освітньо-професійних програм відповідних спеціальностей Переліку 2007;

- навчальний заклад здійснює підготовку здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за подвійними спеціалізаціями (заклади педагогічні, культури і мистецтва). У цьому випадку навчальний заклад розробляє освітньо-професійну програму на підставі освітньо-професійних програм двох спеціальностей Переліку 2007,

які стали спеціалізаціями, враховуючи компетентності, зазначені у освітньо-кваліфікаційних характеристиках цих спеціальностей.

У дипломі про здобуту вищу освіту вказуються дві кваліфікації. Формування освітньої програми подвійних спеціалізацій - колективна справа різних циклових (предметних) комісій, окрема індивідуальна (закладу освіти) композиція навчальних дисциплін, методів, результатів навчання та компетентностей випускника освітньої програми.

Освітня програма розробляється відповідно до ст.9 Закону України «Про вищу освіту».

На підставі сформованої освітньо-професійної програми або освітньо-професійної програми - складової галузевого стандарту - навчальний заклад розробляє навчальний план, враховуючи рекомендації Міністерства освіти і науки України.

Навчальний заклад може врахувати накази Міністерства освіти і науки України 2014-2015 років, якими скасовано обов'язкове викладання деяких дисциплін.

Кількість дисциплін на навчальний рік не може перевищити 16 (семестр – 8).

Курсові роботи (проекти) можуть виділятися окремою позицією в навчальному плані та враховуватися в число 16 дисциплін на рік.

З метою системного формування світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, загальнокультурної підготовки здобувачів вищої освіти навчальним закладам необхідно забезпечити викладання дисциплін, що формують компетентності з історії та культури України, філософії, української мови, створити умови для вивчення англійської мови, як мови міжнародного академічного спілкування.

Що стосується дисципліни «фізичне виховання», необхідно врахувати вимоги постанови КМУ від 09.12.15 №1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України».

Звертаємо увагу керівників вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти, на те, що реформування старшої школи за проектом Закону України «Про освіту» може розпочатися лише з 2018 року, тому предмети загальноосвітньої підготовки залишаються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2010 року №587 «Про затвердження переліку предметів загальноосвітньої підготовки у вищих навчальних закладах I-II р.а., які здійснюють підготовку кадрів на основі базової загальної середньої освіти».

Викладачі предметів загальноосвітньої підготовки можуть вносити зміни до навчальних програм, враховуючи рекомендації Міністерства 2015-2016 років щодо організації навчально-виховного процесу та вивчення базових дисциплін. Також залишаються актуальними методичні рекомендації Міністерства попередніх років.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 8 травня 2015 року №518 «Про внесення змін до деяких наказів» змінено назву предмета «Світова література» на «Зарубіжна література».

Вищі та професійно-технічні навчальні заклади мають право самостійно визначати форми і методи викладання дисциплін.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний рік складається робочий навчальний план.

Вищим та професійно-технічним навчальним закладам при формуванні робочих навчальних планів для здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, які вступили на навчання до 2016 року, необхідно врахувати, що вони продовжують навчання відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик і освітньо-професійних програм Галузових стандартів, розроблених у 2009-2015 роках, і при цьому освітньо-професійні програми є рекомендаційними.

Навчальні плани для цих здобувачів вищої освіти (2,3,4 курси) залишаються без змін або вносяться зміни, які не зменшують загальний обсяг аудиторного навантаження та іншого навантаження і попередньо заплановану в цих планах кількість годин аудиторних занять на тиждень.

Державна підсумкова атестація загальноосвітньої підготовки у вищих навчальних закладах І-ІІ р.а. здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 07.07.10 №675 (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.10 №1064) «Про затвердження Положення про державну підсумкову атестацію студентів з предметів загальноосвітньої підготовки у вищих навчальних закладах І-ІІ р.а., які здійснюють підготовку кадрів на основі базової загальної середньої освіти».

Звертаємо увагу керівників цих закладів освіти на те, що відповідно до орієнтовних вимог до проведення державної підсумкової атестації учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти у 2015/2016 навчальному році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 08.02.2016 №94, державна підсумкова атестація у загальноосвітніх навчальних закладах III ступеня проводиться з трьох обов'язкових предметів: з української мови, з математики або з історії України та з іноземної мови. Рекомендуємо до внесення змін до наказу 675 третім предметом (на вибір навчального закладу) на державну підсумкову атестацію навчальному закладу обрати «іноземну мову».

Навчальний план вищого навчального закладу затверджує керівник навчального закладу, професійно-технічного навчального закладу - в установленому порядку.

В.о. директора

Ю.І.Завалевський

Положення про обласні методичні секції в системі професійно-технічної освіти Рівненської області

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Обласні методичні секції є колективною формою методичної роботи Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Рівненській області.

1.2. Обласні методичні секції здійснюють свою діяльність згідно з Законами України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», Положенням про навчально-методичний (науково-методичний) центр (кабінет) професійно-технічної освіти Положенням про методичну роботу в професійно-технічному навчальному закладі, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 грудня 2000 року № 582 та іншими нормативно-правовими актами.

1.3. Головною метою роботи обласних методичних секцій є удосконалення фахових, методичних, інформаційно-комунікаційних та загальнокультурних компетентностей керівників, викладачів, майстрів виробничого навчання та інших працівників професійно-технічних навчальних закладів.

1.4. Робота обласних методичних секцій здійснюється на основі принципів демократичності та гуманізму, системності та систематичності, науковості, оперативності, мобільності та прогностичності.

1.5. Методичні секції об'єднують керівників або педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів області певного профілю чи предмету.

1.6. Підрозділами методичних секцій є творчі або робочі групи педагогічних працівників відповідного фаху.

1.7. Загальне керівництво та контроль за діяльністю обласних методичних секцій здійснює директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Рівненській області.

1.8. Безпосереднє керівництво обласними методичними секціями здійснюють методисти Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Рівненській області.

1.9. До роботи у якості консультанта або помічника може залучатися досвідчений педагогічний працівник відповідного фаху.

2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Діяльність обласних методичних секцій передбачає:

- діагностичне вивчення рівня професійної компетентності педагогічних працівників;
- підвищення рівня педагогічної та професійної майстерності педагогічних працівників; їх загальної культури; створення мотивації і умов для професійного вдосконалення;

- методичне та інформаційне забезпечення освітнього, навчально-виробничого і навчально-виховного процесів та управлінської діяльності;
- активізацію творчого потенціалу педагогічних працівників;
- озброєння педагогічних працівників знаннями з питань сучасних педагогічних та виробничих інновацій; найбільш раціональних форм, методів та прийомів навчання та виховання учнів;
- вивчення та пропаганду передового педагогічного (виробничого) досвіду;
- розробку комплексно-методичного забезпечення предметів і професій, методичних посібників, підручників, рекомендацій щодо ефективної організації професійної, загальноосвітньої підготовки, виховної, методичної роботи та управлінської діяльності;
- аналіз стану загальноосвітньої і професійної підготовки, виховної, методичної роботи, управлінської діяльності та розробку шляхів щодо подолання виявлених недоліків;
- участь в робочих групах під час підготовки та проведення обласних конкурсів, олімпіад (з предметів, професій);
- створення умов для ефективної самоосвітньої діяльності педпрацівників, підготовку їх до атестації;
- удосконалення змісту освіти, апробацію державних стандартів професій, підручників, навчальних програм, методик, авторських посібників, методичних розробок тощо.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ МЕТОДИЧНИХ СЕКЦІЙ

3.1. Діяльність обласних методичних секцій здійснюється відповідно до плану роботи Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Рівненській області на рік у розділі «Засідання секцій НМЦ ПТО» та планів засідань секцій.

3.2. Планування роботи обласних методичних секцій здійснюється на діагностичній основі, відповідно до єдиної науково-методичної проблеми Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Рівненській області.

3.3. Проблеми, які розглядаються на засіданнях обласних методичних секцій, спрямовуються на реалізацію перспективних завдань єдиної науково-методичної проблеми, відповідають потребам навчально-виробничого процесу та запитам педагогічних працівників.

3.4. У планах засідань секцій зазначається: тема, мета, категорія педпрацівників, місце, дата проведення, форми та методи реалізації запланованого.

Плани можуть бути складені за блочно-модульним принципом і містити пізнавальну, тематичну, узагальнюючу види діяльності, вказувати на ресурсне та інформаційне забезпечення роботи методичної секції.

3.5. Виконання плану роботи обласної методичної секції узагальнюється у вигляді звіту, який керівник секції (методист) надає

директору Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Рівненській області.

3.6. За наслідками засідання керівник секції формує папку з узагальненими матеріалами, які включають: план роботи, протокол засідання секції, інформаційно-теоретичні, дидактичні матеріали, список присутніх.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОБЛАСНИХ МЕТОДИЧНИХ СЕКЦІЙ

4.1. Участь у обласних методичних секціях є обов'язковою для всіх педагогічних працівників.

4.2. Учасники обласних методичних секцій мають право:

- виходити з пропозиціями щодо внесення змін у планування, форми та методи роботи секції на наступний рік;
- розробляти рекомендації щодо підвищення ефективності навчально-виробничого та виховного процесів;
- брати участь в обласних педагогічних читаннях, науково-практичних конференціях та інших формах навчальної, наукової та методичної роботи; презентувати творчі доробки, власний досвід роботи;
- вносити пропозиції щодо вивчення, узагальнення та розповсюдження матеріалів передового педагогічного та виробничого досвідів іншим учасникам методичної секції;
- розглядати та схвалювати методичні розробки викладачів професійно-теоретичної підготовки, які атестуються на педагогічні звання «викладач-методист» (відповідно Типового положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом МОН від 06.10.2010 року № 930).

4.3. Активна участь у роботі обласних методичних секцій враховується під час атестації педагогічних працівників.

ЗА ПІДСУМКАМИ РОБОТИ***Методичний супровід освітнього процесу в ПТНЗ області у 2015-2016 навчальному році***

Всебічне реформування освітньої системи – це необхідність теперішнього часу, обумовлена сучасними потребами виробництва та спрямована на подолання стереотипів, сформованих десятиліттями у педагогічній науці та практиці.

Вагому складову розвитку системи освіти значною мірою становлять педагогічна та методична майстерність викладачів і майстрів виробничого навчання, їх професійна компетентність. Ефективність роботи педагогів в значній мірі визначається системою науково-методичної роботи, яка забезпечує впровадження у практику роботи досягнень сучасної науки, передового педагогічного досвіду, новітніх виробничих технологій, формування професійно-педагогічної культури.

Здійснюючи координацію навчально-методичної роботи, навчально-методичний центр ставить завдання здійснення системного підходу до науково-методичного супроводу інноваційної діяльності педагогічних колективів ПТНЗ щодо створення системи мотиваційного, технологічного, особистісного забезпечення, формування професійної компетентності педагогів.

На формування якісно нового педагога налаштована вся система роботи обласних методичних секцій, яка спонукає кожного вчителя та майстра до підвищення свого фахового рівня; сприяє взаємному збагаченню членів педагогічного колективу педагогічними знахідками; дає змогу молодим учителям вчитися педагогічній майстерності у старших і досвідченіших колег; забезпечує підтримання в педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку. Кожне засідання секції носить тематичний характер і практикуються різні форми їх проведення: науково-практичні семінари, майстер-класи, тренінги, практикуми, творчі дискусії, консультації з участю

науковців, авторів передового досвіду.

Значна увага приділяється роботі з молодими педагогами, яка починається з діагностики, вивчення реального рівня їхньої педагогічної компетентності, якості забезпечення нормативних рівнів стандартів навчання й виховання, на основі цих досліджень плануються та проводяться навчання, тренінги.

Сучасні умови виробництва, де використовуються нові технології, потребують висококваліфікованих робітників. Це і спонукало колективи п'яти професійно-технічних навчальних закладів Рівненщини до пошуків нових форм і методів організації навчально-виробничого процесу та впровадження в навчальний процес інноваційних та виробничих технологій.

Упродовж навчального року навчально-практичних центрах за сучасними технологіями підготовлено 826 осіб, з яких 667 учнів, 144 – майстри виробничого навчання, 5 – викладачів, 10 осіб з числа незайнятого населення, а саме:

на базі ВПУ-1 м. Рівне – навчально-практичний центр „Knauf” підготував – 18 майстрів виробничого навчання, 325 – учнів, всього 343 особи;

ВПУ-22 м Сарни – навчально-практичний центр „Ceresit”: 35 майстрів в/н; 67 учнів, 8 осіб з числа незайнятого населення, за матеріалами та технологіями „Knauf” підготовлено 80 майстрів в/н, 180 учнів – всього 260 осіб;

ВПУ-29 смт Володимирець підготував опоряджувальників будівельних – 2 майстри в/н; 35 учнів, 1 особу з числа незайнятого населення – всього 38 осіб; електрозварників; 9 майстрів, 60 учнів, 5 викладачів, 1 особа з числа незайнятого населення – всього 75 осіб.

Визначною датою в розвитку профтехосвіти Рівненщини стало 24 травня 2016 року, адже саме в цей день відбулося відкриття Міжрегіонального навчально-практичного центру з підготовки монтажників санітарно-технічних систем та устаткування на базі ВПУ №22 м. Сарни. Освоюючи нові форми співпраці, втілення державно-приватного партнерства у професійно-технічній освіті та завдяки Швейцарській агенції розвитку і співробітництва (SDC) у партнерстві з компанією Геберіт Інтернешнл СейзАТ та Ресурсним центром ГУРТ стало можливим

проводити підготовку висококваліфікованих спеціалістів санітарно-технічних систем у новому навчально-практичному центрі, обладнаному найновішим устаткуванням, що використовується в Європейських країнах, а також використовувати досвід швейцарських експертів.

Набуває популярності підвищення кваліфікації у формі проведення майстер-класів, що дає змогу вивчати та опрацьовувати конкретні технологічні процеси тієї чи іншої професії, використовуючи при цьому сучасні матеріали та обмінюючись досвідом.

Активна співпраця з ТЗОВ „Снежка-Україна” сприяла проведенню навчально-практичних семінарів за матеріалами і технологіями „Sneizka” з малярних робіт на базі ВПУ №1 м Рівне та за матеріалами „Vidaron” для опорядження та захисту деревини на базі Навчально-методичного центру.

Опанувати технології утеплення та опорядження будівель за матеріалами „Ceresit”, викладачі спецдисциплін та майстри виробничого навчання мали змогу 29 березня 2016 року на базі навчально-практичного центру ВПУ №22 м. Сарни, а удосконалити технологію виконання лицувальних робіт на криволінійних поверхнях на майстер-класі у ВПУ №1 м.Рівне 13 квітня 2016р.

Для викладачів спецдисциплін та майстрів в/н за професією „Електрозварювальник ручного зварювання” проведений майстер-клас на базі навчально-практичного центру ВПУ-29 смт Володимирець.

Сучасне обладнання, досвідчені фахівці навчально-практичного центру Державного навчального закладу „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу та торгівлі” дали можливість 31 березня 2016 року підвищити свою кваліфікацію майстрам виробничого навчання та викладачам спецдисциплін професійно-технічних навчальних закладів області за професіями „Кухар” та „Кондитер”.

Всі учасники проведених майстер-класів отримали відповідні сертифікати, що дає можливість підвищити свій професійний рівень та покращити фахові знання та вміння.

Розроблення та апробація державних стандартів професійно-технічної освіти

Міністерством освіти і науки України доручено підготувати ДСПТО за професією „Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення” – ДПТНЗ „Рівненський центр професійної освіти сервісу і дизайну”, за професією „Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування (на автомобільному транспорті)” – Рівненському професійному ліцею, за професією „Опоряджувальник будівельний” – Вищому професійному училищу № 1 м. Рівне, за професією „Приймальник поїздів” – ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту”.

Розробка Державних стандартів з професій „Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення”, „Тракторист – машиніст сільськогосподарського виробництва”, „Монтажник санітарно-технічного устаткування” здійснюється у складі творчих груп Державний професійно-технічний навчальний заклад „Рівненський центр професійно-технічної освіти сервісу та дизайну”, Державний професійно-технічний навчальний заклад „Сарненський професійний аграрний ліцей”, Вище професійне училище № 29 смт.Володимирець.

Творчі групи з розробки ДС ПТО сформовані наказом управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації, до складу груп входять педагогічні працівники ПТНЗ, методисти НМЦ ПТО та роботодавці.

Для успішного впровадження у ПТНЗ області оновлених Державних стандартів робітничих професій навчально-методичним центром здійснено аналіз діючих навчальних планів та програм, організовано та проведено роботу по їх корегуванню У 2015-2016 н.р. навчально-методичним центром було підготовлено 2 збірники, які містять 15 робочих навчальних планів для професій будівельного напрямку і 14 робочих навчальних планів для професій напрямку громадського харчування і торгівлі, з них 22 – за інтегрованими професіями; перевірено 36 робочих навчальних планів та надано консультативну методичну допомогу щодо усунення виявлених недоліків.

Організація підвищення кваліфікації педагогічних працівників ПТНЗ області у 2015-2016 навчальному році

Розбудова національної системи освіти в Україні значною мірою обумовлена підвищенням рівня професійної компетентності педагогічних кадрів. У цьому зв'язку сьогодні актуалізується проблема розвитку та вдосконалення системи післядипломної педагогічної освіти, центральною ланкою якої є підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

У профтехзакладах Рівненської області освітню діяльність здійснює 1360 педагогічних працівників.

За результатами атестації педпрацівників ПТНЗ області у 2016 році: всього проатестовано 192 педпрацівники (122 викладачі - 63,5% і 70 майстрів в/н - 36,5%). З усіх проатестованих педпрацівників 101 (52,6%) підвищили свою кваліфікаційну категорію чи розряд: 67 викладачів (34,9%) та 34 майстри в/н (17,7%), у тому числі 27 осіб отримали педагогічні звання: 12 викладачів (6,3%) та 15 майстрів в/н (7,8%). 91 педпрацівник (47,4%) підтвердили відповідність займаній посаді та кваліфікаційний рівень: 55 викладачів (28,6%) та 36 майстрів в/н (18,8%), в тому числі 46 осіб (23,9%) підтвердили раніше присвоєні педагогічні звання: 20 викладачів (10,4%) та 26 майстрів в/н (13,5%).

Проходженню атестації обов'язково передуює підвищення кваліфікації, яке здійснюється шляхом різних форм навчання: курсів підвищення кваліфікації, семінарів, педагогічних читань, конференцій, участі у роботі методичних комісій та секцій.

У 2016 році при Університеті менеджменту освіти НАПН України підвищували кваліфікацію директори ПТНЗ, заступники директорів, директор НМЦ ПТО – всього 9 осіб. На базі Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти підвищували кваліфікацію 89 викладачі загальноосвітніх предметів; 14 викладачів спецпредметів та 11 інших педпрацівників системи ПОН; 25 майстрів в/н отримували психолого-педагогічну підготовку. 35 педагогічних працівників (заступники директора, методисти, викладачі спецпредметів, майстри в/н) підвищували кваліфікацію при Львівський навчально-науковий центр професійної освіти Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова. За системою дистанційного навчання при Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти пройшли курси підвищення кваліфікації 26 майстрів в/н, 5 методистів НМЦ ПТО.

Всього у 2015-2016 навчальному році підвищення кваліфікації пройшли 214 осіб: керівні кадри системи ПОН -11 осіб, 117 викладачів, 68 майстрів в/н, 18 інших педпрацівників.

Роль методичних служб ПТНЗ відчутно зростає сьогодні в зв'язку з необхідністю раціонально та оперативно використовувати інноваційні форми та методи навчання та виховання, тому що методична робота – найвагоміший засіб підвищення педагогічної майстерності викладачів, майстрів виробничого навчання, вихователів. Вона зв'язує в єдине ціле всю систему роботи навчального закладу.

Здійснення повноцінних результативних змін в діяльності ПТНЗ неможливе без високого рівня науково-методичного забезпечення і стабільно творчо працюючих педагогічних працівників. Тому питання підвищення їх кваліфікації, вдосконалення майстерності, впровадження у масову практику сучасних досягнень психолого-педагогічної науки та передового досвіду залишається пріоритетним.

Результати атестації та ліцензування у сфері професійно-технічної освіти

Одним з напрямків роботи навчально-методичного центру є надання методичної допомоги навчальним закладам області з питань ліцензування професійно-освітньої діяльності та підготовки до атестації навчального закладу.

В період 2015-2016 н.р. було проведено роботу та надано ліцензії наступним закладам ПТНЗ: Державному професійно-технічному навчальному закладу „Острозьке вище професійне училище” - на 3 професії, Радивилівському професійному ліцею – на 2 професії, Вищому професійному училищу № 29 смт Володимирець – на 1 професію. Також проліцензовано 4 професії Аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Рівненській області.

Проатестовано за плановою атестацією Державний професійно-технічний навчальний заклад „Дубровицький професійний ліцей”. На основі поданих заяв пройшли атестацію міжшкільний навчально-виробничий комбінат Млинівської районної ради Рівненської області, Дубенський міжшкільний навчально-виробничий комбінат Дубенської міської ради Рівненської області та Рівненський міжшкільний навчально-виробничий комбінат.

Проатестовано 5 професій Вищого професійного училища № 29 смт Володимирець, 1 професія Державного професійно-технічного навчального закладу „Соснівський професійний ліцей”, 3 професії Державного професійно-технічного навчального закладу „Острозьке вище професійне училище”, 1 професія Вище професійне училище № 1 м. Рівне, 1 професія Державний навчальний заклад „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище”, 1 професія Квасилівський професійний ліцей, 4 професії Державного навчального закладу „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту”.

Конкурси фахової майстерності Наші перемоги та досягнення

Усе гостріше постає проблема вдосконалення форм організації процесу навчання в системі професійно-технічної освіти, а тому постають питання, що потребують відповіді: „Як навчати, як підвищити ефективність навчального процесу, як досягти високого інтелектуального та професійного розвитку учнів, як виявити обдаровану особистість”.

Значною мірою цього можна досягти проведенням конкурсів фахової майстерності. Адже у процесі організації та проведення конкурсних змагань активізується творча діяльність викладачів та майстрів виробничого навчання, які навчають молодь, поглиблюється зацікавленість учнів ПТНЗ в оволодінні робітничими професіями. Саме такими заходами, де навчальні заклади мають можливість продемонструвати рівень підготовки своїх учнів, є обласні та Всеукраїнські конкурси фахової майстерності з професій.

На завершення 2015-2016 навчального року з метою підвищення рівня професійної підготовки, поглиблення та удосконалення знань, підготовки випускників до максимальної реалізації професійних навичок на виробництві було проведено 4 обласних етапи Всеукраїнських конкурсів фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів Рівненщини.

На базі Державного професійно-технічного навчального закладу ДПТНЗ „Рівненський центр професійно-технічної освіти сервісу і дизайну” 23-24 березня 2016 року відбувся II етап Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності серед учнів професійно-

технічних навчальних закладів з професії **„Кравець”**.

Компетентне журі конкурсу у складі генерального директора товариства з обмеженою відповідальністю „Рівнестиль” Остапович Тетяни Мефодіївни, голови правління виробничого кооперативу „Корецьпобутсервіс” Шоломенцової Катерини Олексіївни та директора ТзОВ „Алмі” Михальчука Олександра Григоровича, фахово оцінило практичний тур, який полягав у виконанні завдання, що відповідає вимогам 4-го кваліфікаційного розряду і передбачає виготовлення дитячого костюму для відпочинку (куртка та брюки без підкладки) прямого вільного силуету, з бавовняної тканини 32-34-го розміру, та підвело підсумки теоретичного туру. За рішенням журі перемогу у конкурсі здобули:

I місце – Рачкелюк Світлана, учениця Державного професійно-технічного навчального закладу „Рівненський центр професійно-технічної освіти сервісу і дизайну”;

II місце – Пілат Надія, учениця Державного професійно-технічного навчального закладу „Березнівське вище професійне училище”;

III місце – Юськов Катерина, учениця вищого професійного училища № 24 м. Корець.

29 березня 2016 року на базі Рівненського професійного ліцею пройшов II етап Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів із професії **„Верстатник широкого профілю”**.

У конкурсі взяли участь учні Рівненського професійного ліцею, які навчаються за цією професією. Програма конкурсу передбачала виконання теоретичних та практичних завдань, складність яких обсяг і норми часу визначались відповідно до Умов конкурсу.

Журі конкурсу відзначило добру теоретичну та практичну підготовку учасників конкурсу. На підставі висновків журі переможцями конкурсу визнано:

Романовича Юрія Сергійовича – I місце;

Козачка Ігоря Віталійовича – II місце;

Комаря Харитона Вікторовича – III місце.

Переможців конкурсу за I, II, III місце нагороджено дипломами I, II, III ступеня управління освіти і науки Рівненської обласної

державної адміністрації та призами. Решта учасників – отримали дипломи учасників конкурсу.

12 квітня 2016 року на базі Квасилівського професійного ліцею відбувся II етап (обласний) Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності за професією „Електрогазозварник”.

Конкурс проводився відповідно до наказів управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації від 14.03.2016 № 127 „Про затвердження Умов проведення I–II етапів Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів із професії „Електрогазозварник”, від 30.03.2016 №181 „Про проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів із професії „Електрогазозварник”, враховуючи лист Міністерства освіти і науки України від 24.09.2015 № 1/9-452 „Щодо організації Всеукраїнських конкурсів фахової майстерності у 2015/2016 навчальному році”. У конкурсі взяли участь учні - переможці I етапу конкурсу, представники закладів, які проводять підготовку за названою професією: Квасилівського та Рівненського професійних ліцеїв, ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей”, ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище”.

Теоретичний тур включав виконання тестових завдань. В ході практичного туру учні виконували два завдання з виготовлення зварних виробів: одного виробу – з використанням газового зварювання, іншого – з використанням електродугового зварювання. За результатами оцінювання журі за підсумками теоретичного та практичного туру переможцями II етапу конкурсу стали:

Іващук Олег Вікторович, учень Квасилівського професійного ліцею – I місце; Філюк Михайло Олександрович, учень ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище” – II місце; Новозагорський Василь Адамович, учень Рівненського професійного ліцею, - III місце.

12 квітня 2016 року на базі ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту” відбувся II етап конкурсу фахової майстерності з професії **„Помічник машиніста електровоза”**.

Конкурс проводився в два етапи – перевірка теоретичних знань та практичне завдання. Перевірка теоретичних знань проводилась у вигляді тестових завдань. Конкурсанти показали високий рівень знань та належну теоретичну підготовку. Практичне

завдання передбачало оформлення довідки, визначення розміщення писців на швидкостемірі, перевірку колісних пар у відповідності до вимог правил технічної експлуатації, а також завдання з перевірки технічного стану локомотива та перевірки автощепу, які учасники виконували на території виробничої ділянки і локомотивного депо станції Здолбунів. Всі учасники конкурсу на високому рівні впоралися із завданням, а компетентне журі у складі: начальника локомотивного депо Самчука Ігоря Михайловича, машиністів-інструкторів локомотивних бригад, Сопронюка Віктора Сергійовича, Лисяка Миколи Степановича, якісно оцінило результати конкурсу і визначило переможців. На підставі висновків журі переможцями конкурсу визнано:

Власюка Володимира – I місце; Дудара Ігоря – II місце; Байду Михайла – III місце.

13-14 квітня 2016 року на базі ВПУ-1 м. Рівне відбувся II тур Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності за професією **„Лицювальник-плиточник”**.

Упродовж двох днів кращі представники ПТНЗ області демонстрували свою майстерність у виконанні лицювальних робіт та підтверджували знання в теоретичному етапі конкурсу. Підготовка та організація робочих місць для виконання практичних завдань була здійснена керівництвом та педколективом ВПУ

№1 м. Рівне на високому професійному рівні, що дозволило учасникам конкурсу комфортно виконувати облицювальні роботи, як на вертикальній, так і на горизонтальній поверхнях. Змістовною і продуманою була дозвільна програма для учнів та супроводжуючих майстрів виробничого навчання.

Професійно працювали члени журі конкурсу Шворак О.І., директор ДП „Навчально-курсний комбінат „Рівнебуд”, Коротюк В.Т., виконроб ТОВ ВОЛТЕКС – БУД, Ткачук М.М., доктор технічних наук, професор кафедри водогосподарського будівництва Національного університету водного господарства та природокористування.

За підсумками двох днів конкурсу переможцями стали: I місце виборов Царук Володимир Іванович, учень ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей”; II місце – Крупко Іван Миколайович, учень ВПУ-1 м Рівне; III місце – Мазлай Максим Вікторович, учень ВПУ-29 смт Володимирець.

Переможці Всеукраїнських конкурсів фахової майстерності

Вдалою для профтехосвітян області виявилась участь у III етапі Всеукраїнських конкурсів фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів за професіями „Верстатник широкого профілю” та „Електрогазозварник”.

18–20 травня 2016 року у м. Житомир, на базі Державного навчального закладу „Житомирське вище професійне технологічне училище”, відбувся III етап Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності за професією „Електрогазозварник”. Рівненську область на конкурсі представляв учень Квасилівського професійного ліцею Іващук Олег, переможець II (обласного) етапу конкурсу.

У III етапі Всеукраїнського конкурсу за професією „Верстатник широкого профілю”, який проходив 16–20 травня 2016 року на базі Вищого професійного училища №17 м. Дніпропетровська, Рівненську область представляв Романович Юрій, учень Рівненського професійного ліцею, переможець II (обласного) етапу конкурсу.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 15. 06. 2016 року № 678 „Про підсумки III етапу Всеукраїнських конкурсів фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів у 2015-2016 навчальному році” у III етапі Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності з професії „Електрогазозварник” Іващук Олег, учень

Квасилівського професійного ліцею виборов I місце, нагороджений дипломом I ступеня та цінним подарунком.

У III етапі Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів з професії „Верстатник широкого профілю” Романович Юрій, учень Рівненського професійного ліцею виборов V місце, нагороджений диплом III ступеня Міністерства освіти і науки України та цінним подарунком.

Проведення конкурсу фахової майстерності вкотре засвідчило, що участь в конкурсах є дієвим стимулом для майстрів виробничого навчання та учнів професійно-технічних навчальних закладів підвищувати свою професійну майстерність.

Туринський процес - 2016

Туринський процес започаткований Європейським фондом освіти у 2010 році та об'єднує 27 країн Європи. Мета Туринського процесу – аналіз професійної освіти в країнах-учасниках на основі зібраних статистичних даних, що дає змогу моніторити тенденції розвитку, розробляти прогнози, а також обмінюватися досвідом у сфері професійно-технічної освіти. Україна бере участь уже в четвертому раунді Туринського процесу.

У цьому році Рівненщина взяла активну участь у роботі щодо до реалізації проекту „Туринський процес – регіональний рівень”, який передбачає проведення аналізу напрацювань, задач, планів та прогресу в реалізації політики в галузі професійної освіти і навчання, а також підготовку відповідного регіонального звіту, що увійде до складу національного. Підготовка звітності здійснюється на основі самооцінки, яка охоплює такі сфери політики у галузі професійної освіти і навчання: бачення й законодавство, задоволення попиту економіки та ринку праці, задоволення соціального та демографічного попиту, внутрішня ефективність системи ПТО та управління.

13 червня 2016 року під головуванням заступника голови облдержадміністрації С.К. Богатирчук-Кривко відбулася стартова зустріч членів робочої групи з впровадження проекту „Туринський процес – регіональний рівень” у Рівненській області, до якої увійшли працівники відповідних галузевих департаментів та управлінь області, навчально-методичного центру професійно-технічної освіти. Робочою групою Рівненської області впродовж реалізації проекту було проведено аналіз політики в галузі професійної освіти регіону відповідно до вимог Аналітичної рамки Туринського процесу.

21-22 червня 2016 року у Львові під час консультаційного семінару Коржевським П.М. було презентовано проект регіонального звіту, в якому розкрито основні соціально-економічні та політичні процеси, що відбуваються на Рівненщині і впливають на систему професійної освіти і навчання, дозволяють покращити доступ робітничих кадрів до ринку праці. Презентований звіт отримав схвальну оцінку національних експертів Європейського фонду освіти.

20 вересня 2016 року за участю заступника міністра освіти і науки Павла Хобзея в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка відбувся семінар на тему „Туринський процес – 2016: затвердження та регіональний аналіз пріоритетних напрямків”.

У семінарі взяли участь заступник керівника відділу Європейського фонду освіти Ар'єн Вос, спеціаліст ЄФО з питань політики та систем ПТО – керівник програм в Азербайджані та Україні Маргарета Нікольська, старший спеціаліст з питань політики та системи ПОН Михайло Мілованович, директор департаменту професійної освіти МОН України Микола Кучинський, заступник директора департаменту професійної освіти Вікторія Карбишева, представники департаментів (управлінь) освіти і науки обласних державних адміністрацій.

Павло Хобзей підкреслив важливість участі України в Туринському процесі -2016, де вперше здійснюється аналіз системи професійної освіти областей. „Сьогодні формується нова система професійної освіти, і коли йдеться про створення ради стейкхолдерів, дуже важливо мати аналіз стану системи в регіоні. Цей аналіз допоможе прийняти відповідне рішення”, – розповів заступник Міністра.

Отримані дані Туринського процесу допоможуть розібратися з низкою питань, що стали викликами у зв'язку з децентралізацією влади. Зокрема, це -фінансування професійно-технічних закладів, модернізація низки професій, що втратили свою актуальність на ринку праці. „Ініціатива Європейського фонду освіти є перспективною для професійної освіти України і ми надалі відкриті до співробітництва в рамках Туринського процесу”, – додав Павло Хобзей.

Заступник керівника відділу Європейського фонду освіти Ар'єн Вос наголосив, що серед країн-учасниць Туринського процесу Україна першою виконала великий обсяг роботи в сфері професійно-технічної освіти та збирила інформацію з 24 регіонів та м. Києва. „Це перший крок до того, яким чином можна змінити, покращити систему та якість професійно-технічного

навчання”, – зазначив міжнародний експерт. А також запевнив, що Європейський фонд освіти надалі підтримуватиме та надаватиме допомогу з розвитку професійно-технічної освіти в Україні.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Використання дистанційних форм навчання у профтехзакладі

*Петро Семенюк,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області*

У сучасному освітньому середовищі дедалі більшої популярності набирають дистанційні форми навчання. Термін „дистанційні” означає, що навчання відбувається на дистанції, відстані, – коли викладач, вчитель, або як сьогодні популярно називати – „тьютор” , перебувають на далекій відстані один від одного.

Згідно Положення про дистанційне навчання, затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466: „Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій”.

Сучасне дистанційне навчання проводиться з використання інформаційно-комунікаційних технологій, персональних комп’ютерів, мереж, спеціального програмного забезпечення.

Основними перевагами дистанційного навчання є:

- навчання учня у зручний для нього час;
- модульний принцип навчання;
- одночасність навчання та професійної діяльності;
- одночасне охоплення великої аудиторії учнів процесом навчання;
- економність у використанні навчальних площ, аудиторій, обладнання та ін.;

- використання у навчальному процесі найновіших технологій навчання;
- рівність доступу до освіти незалежно від місця проживання, віку, соціального та майнового стану тощо;
- можливість отримувати освіту в іноземних навчальних закладах;
- нова роль викладача, як координатора навчального процесу;
- самостійність, самоорганізація учня у процесі навчання;
- якість процесу навчання.

До недоліків відносяться проблеми з ідентифікацією учня, наприклад, не можна встановити, який учень відповідає на запитання тесту, або відправляє виконані завдання. Також, дистанційне навчання потребує дорогої комп'ютерної техніки, під'єднання до комп'ютерних мереж, програмного забезпечення, необхідних навиків, сил та часу для створення дистанційних курсів та роботи у системі дистанційного навчання.

Для дистанційних форм навчання створенні спеціальні комп'ютерні програмні засоби – системи дистанційного навчання, серед яких на сьогодні найбільшою популярністю користується система Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), що у перекладі з англійської означає – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище.

Перший реліз версії Moodle 1.0 вийшов 20 серпня 2002. Ініціатором та ведучим розробником проекту є Мартін Дугіямас (Martin Dougiamas) з Австралії. Станом на червень 2014 року Moodle налічував майже 50 тисяч зареєстрованих інсталяцій по всьому світу, в яких створено більше 2 мільйонів курсів і навчається більше 20 мільйонів користувачів. Інтерфейс Moodle локалізований на 75 мов, а співтовариство користувачів, що зареєструвалися на сайті проекту, перевищує 400 тисяч користувачів з 193 країн світу.

Moodle – це пакет програмних модулів, який визначають як CMS (course managment system – система управління курсами) або LMS (learning managment system – система управління навчанням), який дозволяє створювати сайти для Інтернет-навчання.

Для установки Moodle, його пакет має бути інстальований (встановлений) на сайті хостинг-провайдера (надавача простору для розміщення користувацьких сайтів). На безкоштовних хостингах встановити Moodle якщо і можливо, то можливості його, як правило, обмежуються; досить часто робота Moodle блокується надавачами послуг безкоштовного хостингу, так як система є достатньо „ненаситною” до ресурсів. Тому, якщо

вирішили використовувати Moodle, – подбайте про платний хостинг із достатніми для роботи Moodle ресурсами.

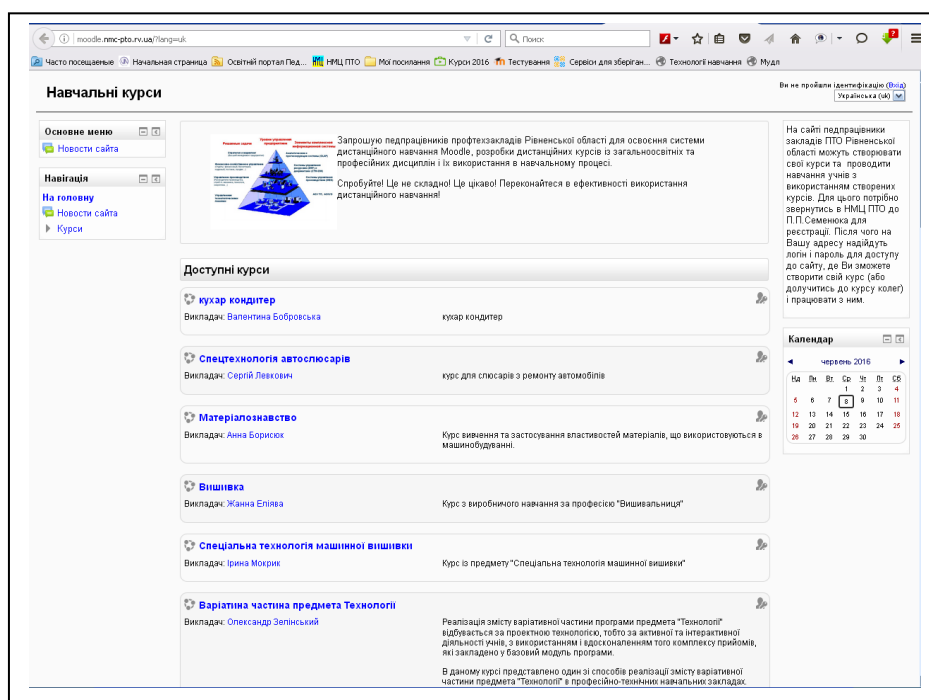
Після переведення сайту навчально-методичного центру профтехосвіти на платних український хостинг хостинг-провайдера Uahosting (<http://uahosting.com.ua/>) з'явилась можливість реального використання сервісу Moodle для створення дистанційних курсів та впровадження дистанційних форм навчання.

Зазначу, що у багатьох випадках установка на сайт сервісу Moodle потребує певних налаштування, а, відповідно, і знань, що часто є проблемою для звичайних користувачів. У випадку використання сервісів від Uahosting, пакет Moodle вбудований у додатки; установка пакету максимально спрощена (усього кілька кліків, введення адреси сторінки із сервісом Moodle та окремих своїх даних); особливих налаштувань не потрібно. Все легко, просто і зручно.

Після установки користувач (власник хостингу) отримує права адміністратора та на його електронну адресу надходить логін та пароль для доступу до сервісу Moodle.

Адреса сервісу Moodle навчально методичного центру профтехосвіти у Рівненській області: <http://moodle.nmc-pto.rv.ua/>.

На малюнках 1 та 2 зображено, відповідно, вид головної сторінки сервісу Moodle НМЦ ПТО у Рівненській області для створення навчальних курсів і проведення дистанційного навчання та зразок сторінки дистанційного курсу.

Технології

На головну ► Курси ► Miscellaneous ► Технології ► Загальне ► ...ання у виробничій діяльності людини. Види проектів

Навігація

На головну

- Моя домашня
- Сторінки сайту
- Мій профіль
- Поточний курс
 - Учасники
 - Значки
 - Загальне
 - Програма предмету „Технології”
 - ...ання у виробничій діяльності людини. Види проектів
 - Тема 2. Етапи та стадії проектування
 - ...а. Технологія пошуку інформації засобами Інтернету
 - Тема 4. Технологія створення банку ідей
 - ...ліз існуючих виробів та визначення завдань проекту
 - Тема 6. Аналіз та компонування інформації для проекту
 - Тест

Тема 1. Загальні основи проектування у виробничій діяльності людини. Види проектів

Загальні основи проектування у виробничій діяльності людини. Види проектів

Проектування не є принципово новим видом людської діяльності. Творчі відкриття винахідника чи науковця, створення архітектурних споруд чи художніх творів — це прояв творчості, і водночас — це проектування у певній галузі людської діяльності.

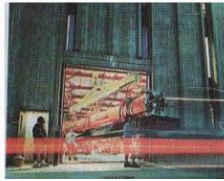
Будівництво єгипетських пірамід, зведення Великої китайської стіни — це ті проекти, що у свій час були не менш значущими, ніж сучасний проект автомобіля без двигуна внутрішнього згорання. Проектування як особливий вид діяльності формується на початку XX століття і пов'язаний спочатку з діяльністю креслярів, необхідністю особливо точного перенесення задуму інженера чи винахідника у вигляді графічного зображення для передачі його виконавцям на виробництві.

Однак поступово таку діяльність пов'язують із науково-технічними розрахунками основних параметрів майбутньої технічної системи, її попереднім дослідженням.

Проект починається із творчого задуму чи якоїсь ідеї щось практично втілити в життя. Наприклад, у Вас з'являється задум вступити до одного з престижних вузів нашої країни. Які подальші Ваші дії? Так, може бути декілька варіантів — від обговорення цієї ідеї з батьками до визначення проблемних для вас запитань і відповідного пошуку потрібної інформації. Але згодом Ви обов'язково складете план дій для реалізації задуму. У загальних рисах будь-який проект — це спочатку ідея чи задум, а вже лише потім план для її реалізації та власне технічна чи практична реалізація плану.

Досить часто проект пов'язують із розв'язанням певної проблеми. Проект як проблема може обумовити таку ситуацію творчості, в якій дизайнер намагається віднайти новий нестандартний розв'язок, щоб отримати шанс натрапити на щось інше, що позбавлене усталених стереотипів чи загальноприйнятих правил. Тоді виконання проекту набуває фантастичних або незвичних форм та конструкцій.

Мал. 1

Мал. 2

Навчально-методичний центр проводить роботу серед педпрацівників профтехзакладів із залучення їх до освоєння роботи у системі дистанційного навчання Moodle, створення власних дистанційних курсів і проведення навчання учнів ПТНЗ на їх основі, для чого надає у користування вище названий ресурс. Бажаючи, мають можливість звернутись у навчально-методичний центр, зокрема, і особисто до мене, з проханням зареєструвати їх для роботи у даній системі. Для цього необхідно вказати свої прізвище, ім'я та по батькові, назву ПТНЗ та особисту електронну адресу. Після реєстрації на їх адресу надійде логін і пароль для доступу до системи дистанційного навчання; будуть надані права автора курсів і викладача, що дасть можливість створювати власні курси, створювати власні групи та реєструвати в них учнів; проводити навчання.

Система Moodle надає досить широкі можливості для навчального процесу, що, звичайно, потребує часу на її вивчення.

Серед можливостей Moodle зазначив би наступні:

- створення навчальних ресурсів у формі html-сторінок, книг, лекцій тощо, на яких можна розміщувати текст, фото, відео, гіперпосилання на ресурси мережі Інтернет та ін., причому це робиться у візуальному редакторі, що практично не потребує знання спеціальних мов (розмітки сторінок, програмування);
- система дистанційного тестування із досить широкими можливостями, банк питань;
- засоби для спілкування: електронна пошта, чат, форум; можлива також установка компонентів, що дозволяють організовувати вебінари;
- наявність журналу оцінювання та системи оцінювання, яку можна адаптувати під власні потреби (реалії);
- можливість створення груп, реєстрація та, зокрема, самореєстрація учасників на курси;
- надання для зареєстрованих учасників відповідних ролей та прав;
- використання для доступу на курси логінів і паролей та гостьового доступу;
- контроль за роботою учасників у системі Moodle, фіксування їх дій;
- можливість створення копій дистанційних курсів, їх експорт/імпорт на інші сайти із дистанційною системою Moodle, та можливість експорту/імпорту в інші системи дистанційного навчання;
- можливість установки додаткових плагінів, які розширюють можливості Moodle.

Освоєння навичок створення дистанційних курсів у системі Moodle та використання названої систем для дистанційного навчання є одним із перспективних напрямів діяльності педагога, враховуючи швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та обумовлені цим зміни у різноманітних сферах людської діяльності та виробництва, зокрема. У зв'язку із чим, даному питанню приділяється увага при проведенні занять методичних секції, проходженні педпрацівниками курсової підготовки, проведенні вебінарів тощо.

На сьогодні на сайті системи дистанційного навчання Moodle навчально-методичного центру зареєстровано 46 педпрацівників ПТНЗ області, які почали працювати над 28-и дистанційними курсами. З позитивної сторони слід відзначити курс із предмету „Технології” викладача Квасилівського професійного ліцею Жулавніка С.Ю.; активно ведуть роботу у власній системі ДН Moodle викладачі ДНЗ „Дубенське вище художнє

професійно-технічне училище” Тимошук О.В. та Жичковський О.О. Дистанційний курс Тимошука О. В. „Електронний учитель“ був відзначений дипломом першого ступеня у регіональному конкурсі методичних розробок „Навчально-методичне забезпечення предметів професійної підготовки з використанням інформаційно-комунікаційних технологій”, який проводився у 2015 році навчально-методичним центром профтехосвіти у Рівненській області спільно з Львівським науково-практичним центром Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Поряд з тим, значна частина педпрацівників, навіть після реєстрації і початку створення дистанційного курсу, не проявляє належної активності у роботі над курсом. Вважаю, що даному питанню потрібно приділяти більше уваги не лише зі сторони навчально-методичного центру, але і методичних служб навчальних закладів. „Не стояти на місці, йти уперед, освоювати нові технології навчання!“, - має стати девізом нашої спільної роботи.

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

Урок майстра виробничого навчання: педагогічний аналіз

*Лідія Лінішук,
методист Рівненського
професійного ліцею*

Інструментом, який дозволяє судити про якість і ефективність уроку, є його педагогічний аналіз. Найважливіша умова ефективності педагогічного аналізу уроку – його комплексний характер.

Комплексність, у даному випадку, слід розуміти як поєднання оцінки організації і методики проведення уроку, а також аналізу та оцінки якості знань, умінь і навичок учнів, які вони набули на уроці (Додаток 1).

Ці два аспекти аналізу – методичний і результативний повинні завжди бути в єдності.

Якість знань і вмінь учнів – результат діяльності майстра виробничого навчання, найкращий спосіб оцінити урок – перевірити знання і вміння учнів. Тому комплексність аналізу уроку потребує єдності оцінки навчальної діяльності майстра та учнів. Найбільш доцільною є схема загального аналізу уроку, яка побудована у відповідності з основними структурними елементами уроку (Додаток 2).

Загальний аналіз повинен показати результативність уроку (виконання наміченого плану, досягнення мети, раціональне використання навчального часу, освітній і виховний ефект уроку) і визначити те цінне в роботі педагога, що повинно стати об'єктом ретельного вивчення та розповсюдження, а також ті питання, над якими необхідно працювати.

Спеціальний аналіз уроку охоплює окремі його сторони, а саме: прийоми активізації учнів на уроці; методику і організацію використання документації письмового інструктування; структуру і організацію вправ; навчання учнів навичкам самоконтролю, тощо.

В спеціальному аналізі (окремих елементів уроку чи передових прийомів педагогічної праці) важливо показати і виділити все те, що може бути рекомендовано для використання майстрами виробничого навчання.

Декілька слів про організацію перевірки і аналізу уроку виробничого навчання.

Скільки часу і коли потрібно бути присутніми на уроці, маючи на увазі, що тривалість уроку, як правило, 6 годин?

В практиці внутріліцейного контролю найбільш типовим є наступний варіант загального аналізу уроку виробничого навчання: керівник (перевіряючий) повністю присутній при проведенні вступного інструктажу; 1-1,5 год – в процесі вправ (самостійної роботи) учнів, тобто коли учні «входять в роботу»; потім 30-40 хвилин через 3-3,5 год після початку уроку (в період нормального темпу і ритму роботи учнів) і при проведенні заключного інструктажу. Це дає можливість уважно розібратися в діяльності як майстра, так і учнів, зробити необхідні висновки.

II. Критерії оцінки уроку виробничого навчання в майстерні

1. Аналіз зовнішніх умов і обстановки проведення уроку.

Насамперед, слід звернути увагу на підготовленість навчальної майстерні до уроку: чистоту, порядок, відсутність всього зайвого, дотримання санітарно-гігієнічних умов праці, а також вимог безпеки праці.

Перевіряючи стан робочих місць учнів, необхідно оцінити забезпеченість їх навчально-методичною та навчально-технічною документацією, її якість, технічну грамотність, методичну ефективність.

Особливу увагу необхідно звернути на оснащення робочих місць учнів налагодженими для роботи інструментами, матеріалами, пристосуваннями, заготовками в кількості визначеними ДС ПТО та забезпечують безперервну роботу учнів на протязі всього уроку.

Аналізуючи стан робочого місця майстра виробничого навчання, необхідно виходити з таких вимог:

зразкового навчально-технічного оснащення, навчально-методичного оснащення та естетичного оформлення;

забезпечення нормальних умов для ефективного показу трудових прийомів і способів виконання навчально-виробничих робіт згідно ДС;

забезпечення умов нормального огляду робочих місць учнів;

раціонального розміщення обладнання, інструментів, навчально-технічної та навчально-методичної документації; дидактичних засобів і ТЗН, зручності користування ними;

наявність спеціальної зони для розміщення учнів під час проведення вступного, поточного і заключного інструктажів;

систематичного поновлення та оновлення навчально-технічної та навчально-методичної документації і дидактичних засобів у відповідності з вимогами удосконалення змісту навчання та виховання, науковими рекомендаціями та досягненнями педагогічного досвіду, використання інформаційних технологій.

Суттєвою та основною вимогою для проведення уроку в навчально-виробничій майстерні є забезпеченість учнів навчально-виробничими роботами, у відповідності до ДС ПТО.

2. Зміст і методика вступного інструктування.

Однією з найважливіших задач аналізу вступного інструктування є оцінка вміння майстра вірно розкрити мету уроку.

«Цільова» установка – це не стільки повідомлення, «що повинні зробити учні», скільки роз’яснення «для чого це буде робитися». Це створює в учнів певну мотивацію роботи, викликає інтерес, стимулює їх пізнавальну і трудову діяльність.

Серед ефективних методичних прийомів цільової установки на урок слід відмітити наступні:

створення ситуації «нового» у вирішенні виробничих завдань;

організація бесід, дискусій з найбільш раціонального використання обладнання, технологічних процесів, у ході яких учні впевнюються в необхідності досконалого засвоєння прийомів і способів виконання робіт, розширення і поглиблення раніше отриманих вмінь.

Досвідчені майстри виробничого навчання користуються для цього різноманітними прийомами. Це – демонстрація зразків відмінно виконаної роботи; показ значення вивчених способів роботи для досконалого оволодіння професією; розкриття ролі і місця робіт, які будуть виконувати учні.

Аналізуючи вступний інструктаж, необхідно оцінити вміння майстра виробничого навчання пов’язати матеріал наступного уроку із знаннями учнів – основою для виконання вправ і самостійних робіт.

На уроках виробничого навчання актуалізація знань і вмінь звичайно проводиться шляхом опитування учнів на початку вступного інструктажу з матеріалу спеціальних предметів і минулих уроків виробничого навчання. Слід особливу увагу звернути на зміст питань і предмет опитування. Мета опитування на уроках виробничого навчання – не стільки у перевірці знань учнів, скільки в забезпеченні теоретичної основи їх майбутньої діяльності. Тому і зміст питань повинен мати суто практичну спрямованість.

При можливості питання повинні мати продуктивний характер; їх необхідно ставити у такій формі, щоб відповідь на питання вимагала не тільки згадування, але й активного мислення. Такі питання, звичайно, починаються словами «Чому», «Поясніть», «Порівняйте... і зробіть заключення», «Обґрунтуйте» і т.інше. Звичайно, кількість таких питань повинна зростати поступово, в міру накопичення в учнів досвіду і знань.

Основою вступного інструктажу є пояснення і показ прийомів та способів виконання навчально-виробничих робіт при вивченні операцій і розбір технологічної послідовності виконання роботи при вивченні «комплексних тем». Це повинно бути основою аналізу вступного інструктажу.

Особливого значення набуває інструктування учнів при початковому вивченні операцій, функцій, обов'язків. Справа в тому, що всі прийоми, способи, форми організації роботи, які вивчаються – все це для учнів нове, складне і незнайоме. І тут вони потребують дохідливого, обґрунтованого і чіткого інструктування майстром виробничого навчання. Досвідчені майстри виробничого навчання завжди знають в чому учні затрудняються, які типові помилки вони допускають, і тому процес вступного інструктування будують з позицій попередження цих помилок і затруднень. В цьому, власне і виявляється їх педагогічна майстерність.

Необхідно звернути увагу на відбір прийомів, які демонструє майстер, маючи на увазі, що показувати на уроці слід тільки ті з них, які є новими для учнів.

Спостерігаючи за показом, важливо, насамперед, оцінити «методичну обробку» процесу виконання відповідних прийомів: що і чому демонструється в уповільненому темпі, у які моменти виконання трудової дії робляться зупинки, що при цьому пояснюється, які елементи прийому відокремлюються, які трудові рухи показуються багаторазово і т.інше.

У результаті накопичення в учнів досвіду їх все більше слід залучати до самостійного розбору технічної документації, технічного планування,

вибору інструментів, пристосувань, режимів, користування довідковими матеріалами.

Оцінюючи виховний вплив вступного інструктажу і всього уроку в цілому, необхідно виходити, насамперед, з виховної ролі виробничої праці учнів. Це визначає необхідність так інструктувати учнів, щоб вони чітко розуміли, що їм належить робити, для чого, як їх робота поєднується і впливає на роботу інших, до чого може привести недбалість, неухважність, низька якість; яку перспективу має їх сьогоднішня праця.

Все це можливо лише тоді, коли учні будуть виконувати серйозні, корисні навчально-виробничі роботи, бачити свій професійний зріст. Значна виховна роль особистого прикладу майстра виробничого навчання, насамперед, це стосується рівня його професійної педагогічної майстерності, організованості в роботі. З рішенням виховних задач тісно пов'язаний стиль діяльності, педагогічний такт майстра, обстановка, в якій проводиться інструктування. Тому, під час контролю вступного інструктажу необхідно звернути увагу на морально-психологічний клімат в групі, виявити ефективні прийоми, спілкування майстра з учнями і фіксувати вдалі педагогічні знахідки, сприяти їх широкому запровадженню в практику діяльності працівників ліцею.

Важливо оцінити характер постановки питань учням, реакцію майстра виробничого навчання на їх помилки, стиль його спілкування з учнями, особливо з невстигаючими, на тон, яким він робить зауваження, характер взаємовідносин майстра та учнів.

Все це необхідно враховуючи при оцінці ступеня вирішення виховних завдань уроку.

Важливий елемент аналізу вступного інструктажу – оцінка ступеня засвоєння учнями навчального матеріалу вступного інструктування. Аналізуючи його, необхідно виходити з основної мети інструктування – підготовки учнів до успішного виконання навчально-виробничих робіт на уроці. Закріплення і перевірка засвоєння матеріалу вступного інструктажу проводиться у формі опитування учнів. Опитування повинно носити суто практичний характер. Це відтворення показаних майстром прийомів виконання і контролю робіт, розбір креслень, схем та іншої документації, обґрунтування порядку виконання робіт, розбір технічних вимог.

На таку перевірку не потрібно економити часу, особливо при початковому вивченні нових прийомів і операцій. До заключної бесіди необхідно залучати якомога більшу кількість учнів, особливо невстигаючих.

Закінчувати вступне інструктування можливо тільки тоді, коли є впевненість, що більшість учнів успішно розібрались у змісті робіт і зможуть якісно їх виконувати.

3. Поточне інструктування учнів майстрами виробничого навчання.

Як би досконало не був би проведений вступний інструктаж, не він визначає якість та ефективність виробничого навчання учнів. Основна мета виробничого навчання – формування в учнів вмінь і навичок – реалізується після вступного інструктажу в процесі вправ і самостійної роботи.

Навчальна діяльність майстра виробничого навчання на цьому основному етапі уроку здійснюється шляхом поточного інструктування учнів. Аналізуючи організацію і методику поточного інструктування, слід звернути увагу, де майстер знаходиться в процесі роботи учнів, особливо на початку виконання вправ, наскільки він тримає у полі зору всіх учнів групи чи всім приділяє достатню увагу (особливо невстигаючим учням). Слід звернути увагу на дії майстра, якщо початок роботи показав, що більшість учнів допускають помилки. Чи слідкує він за організацією робочих місць учнів, дотриманням правил безпеки праці.

Основну увагу при аналізі уроку необхідно звернути на способи і методичні прийоми поточної роботи майстра з учнями.

Конкретний їх вибір залежить від змісту навчально-виробничих робіт, виду і мети вправ, рівня підготовленості групи, досвіду майстра виробничого навчання.

Разом з тим, можна виділити загальні рекомендації з ефективного проведення поточного інструктування, якими слід керуватися, оцінюючи навчальну діяльність майстра під час виконання вправ і самостійної роботи в учнів:

- чітко визначити мету діяльності учнів (вправ; самостійної роботи), добиватися її усвідомлення учнями;
- вникати в роботу кожного учня, не випускаючи з поля зору роботу всієї групи;
- не давати учням готових вказівок, як виправити помилку;
- постійно розвивати у них здібності і прагнення самостійно аналізувати свою працю, знаходити причини помилок, способи їх усунення і попередження;
- спонукати їх до самоконтролю для забезпечення високої якості праці;
- не втручатися в роботу учнів, якщо в цьому немає необхідності;

- своєчасно надавати допомогу учням, не допускати закріплення помилок;
- заохочувати творчий підхід учнів до виконання завдань;
- постійно виховувати в учнів високу культуру праці, застосовувати високопродуктивні прийоми їх способи;
- слідкувати за раціональним використанням робочого часу, добиватися високої продуктивності праці учнів;
- надавати постійну допомогу невстигаючим учням шляхом повторного пояснення і показу трудових прийомів, проведення додаткових вправ;
- завжди бути принциповим і суворим у вимогах до виконання учнями правил організації праці, робочого місця, безпеки праці.

Важливою складовою частиною поточного інструктування є контроль навчально-виробничої діяльності учнів. Цей аспект уроку вимагає особливої уваги. Коли правильно організований навчальний процес, фактично стирається межа між поточним інструктуванням і контролем: контроль перетворюється в складову частину поточного інструктування.

Контроль діяльності учнів можна здійснювати двома основними методами: шляхом перевірки ходу і результатів виконання навчально-виробничих робіт та поточних спостережень за учнями.

В ході контролю перевіряється також і знання учнів, необхідні для успішного виконання навчально-виробничих робіт. Поточне спостереження за роботою учнів проводиться протягом всього уроку. На основі його результатів майстер поступово накопичує дані про кожного учня: правильність і раціональність методів їх роботи, самостійність, творчу активність; вміння використовувати на практиці технічні знання, сучасні прийоми праці, тобто показники професійної майстерності учнів.

Таким чином, перевірка ходу і результатів роботи учнів на поточне спостереження знаходяться у тісному взаємозв'язку, підкріплюють одне одного, сприяють успішній організації процесу навчання.

Аналізуючи урок, необхідно звернути увагу на організацію поточного контролю роботи учнів. Досвідчені майстри виробничого навчання практикують «так званий» між операційний контроль, особливо при виконанні учнями робіт комплексного характеру.

Важлива сторона аналізу уроку – організація і методика підсумкового контролю роботи учнів. Здійснюючи перевірку та оцінку роботи учнів, майстер на даному етапі уроку виробничого навчання повинен максимально активізувати мислення, кмітливість; прагнути, щоб учні навчилися

перевіряти відповідність вправ технічним вимогам, вміли знаходити допущені помилки, їх причини, визначати способи усунення і попередження.

Шляхом правильно поставлених питань майстер повинен визначити, наскільки свідомо виконувалась робота, як використовувалась навчально-технологічна документація, відповідні інструменти, пристосування. Така методика підсумкового контролю постійно привчає учнів до самоаналізу і самоконтролю, підвищує рівень їх самостійності.

4. Аналіз діяльності учнів.

Про виконання мети уроку слід судити, насамперед, з позиції – чого досягнув учень. Без аналізу діяльності учнів, оцінки отриманих ними знань, умінь і навичок, ступеня сформованості професійної майстерності, рівня вихованості – аналіз уроку проводити недоцільно.

Діяльність учнів на уроці аналізується шляхом безпосередніх спостережень за їх роботою, перевірки виконання робіт, а також шляхом співбесід з учнем на робочих місцях або після уроку.

Спостерігаючи за діяльністю учнів, необхідно, насамперед, звернути увагу на те, як швидко і організовано вони включилися в роботу; на типові помилки і труднощі учнів, використання навчально-технічної та інструкційної документації, організацію праці і робочих місць, виконання правил з охорони праці. Важливо також зробити висновок про зацікавленість учнів роботою, їх активність, старанність, інтерес учнів до роботи, прагнення до творчих пошуків, раціональне використання робочого часу, відповідальність, технологічну і загальну дисципліну.

5. Аналіз організації і методики заключного інструктажу

Аналізуючи проведення заключного інструктажу, необхідно виходити з основної його мети – на основі аналізу успіхів і недоліків показати учням, чого вони навчились, наскільки оволоділи знаннями з даної теми і професією в цілому, що і як потрібно робити, щоб не допустити недоліків та закріпити успіхи.

Аналіз організації і методики заключного інструктажу необхідно проводити, орієнтуючись на наступні рекомендації:

- 1) ставити на перше місце підведення підсумків виконання навчальних завдань уроку;
- 2) заключний інструктаж повинен мати навчальний характер;

- 3) залучати всіх учнів до активного обговорення підсумків уроку і навчально-виробничих робіт на основі самоаналізу;
- 4) уміло використовувати аналіз кращих навчально-виробничих робіт учнів, практикувати порівняння робіт, виконаних учнями, із зразками-еталонами;
- 5) практикувати аналіз раціоналізаторських пропозицій учнів з удосконалення технології, інструментів, пристосувань, способів контролю робіт;
- 6) намагатися, щоб аналіз підсумків уроку був всебічним і об'єктивним, а виставлені оцінки – аргументованими;
- 7) при видачі домашніх завдань обов'язково інструктувати учнів про способи їх виконання.

III. Аналіз підсумків уроку

Підсумки аналізу уроку найбільш доцільно підводити в день його відвідування.

Аналіз уроку – це його обговорення, розбір, оцінка, висновки і пропозиції. Обговорення проводиться у формі ретельно продуманої і підготовленої бесіди.

В підсумковій бесіді з майстром виробничого навчання повинні бути відмічені досягнення навчальної і виховної мети уроку, провести обґрунтований аналіз позитивних і негативних його сторін, сказати (надати) побажання і пропозиції з удосконалення діяльності майстра, відібрати найбільш ефективні методичні прийоми, які потребують розповсюдження та впровадження у навчально-виробничий процес.

Обговорення уроку слід проводити виключно доброзичливо, тактовно, об'єктивно і, в той же час, вимогливо та переконливо, не загострюючи увагу на дрібницях.

Доцільно дати можливість майстру виробничого навчання провести самоаналіз уроку. Якщо майстру це важко зробити, то той хто відвідує урок шляхом співбесіди з ним з'ясовує його думку про досягнення мети, призначення окремих елементів уроку, засоби, які використовувались на уроці, відповіді учнів, недоліки уроку та шляхи їх усунення.

В основі аналізу уроку повинні бути не суб'єктивні міркування, а вимоги ДС ПТО, педагогіки, психології, загальних і особистісних методик.

Однією із розповсюджених помилок при аналізі уроку є прагнення аналізуючого нав'язати свою думку, нетерпимість до творчих пошуків,

нестандартного проведення уроків, надмірний суб'єктивізм в оцінці уроку. Перевіряючому необхідно вміти подолати свою суб'єктивну уяву про навчальний процес, стереотипи, сталі критерії, намагатися зрозуміти психологію майстра виробничого навчання, його педагогічний задум.

Особливо важливо це при аналізі уроків творчо працюючих педагогів.

Типові недоліки при проведенні уроку виробничого навчання

1. Навчально-виробничі роботи не відповідають програмі державних стандартів.
2. Неправильно визначена структура інструктажу.
3. Матеріал інструктажу не ув'язаний з матеріалом спецпредметів і попередніх уроків виробничого навчання.
4. Дублювання матеріалу спецпредметів.
5. Показ прийомів проводиться методично або технічно неправильно.
6. Неправильно пояснюється технологічний процес.
7. Методично неправильно використовується навчально-інструкційна документація.
8. Не використовується ТЗН, наочні посібники.
9. Не проводиться закріплення вступного інструктажу.
10. Нема чіткої системи вправ.
11. Нема чіткої системи і організації поточного інструктування учнів майстром.
12. Не використовуються методичні прийоми розвитку в учнів самостійності, самоконтролю, технічного мислення.
13. Не звертається увага на правильність виконання трудових прийомів.
14. Не звертається увага на використання учнями навчально-інструкційної документації.
15. Не звертається увага на порушення учнями правил безпеки праці та організації робочих місць.
16. Не проводиться поопераційний контроль якості.
17. Заключний інструктаж проводиться формально.

Примірна структура (або етапи уроку) уроку з виробничого навчання

I. Тема.

II. Мета:

- навчальна;
- виховна;
- розвивальна.

III. Тип уроку: урок формування вмінь і навичок

IV. Міжпредметні зв'язки.

V. Методи проведення уроку (можуть бути):

- словесні: бесіда, інструктаж, пояснення;
- наочні: демонстрація відеофільмів, виконання трудових прийомів, спостереження;
- практичні: виконання вправ, показ трудових прийомів, самостійна практична робота учнів, метод відтворення;
- активні методи навчання: методи проблемних ситуацій, імітаційні вправи, інтерактивні методи («Лото», «Ланцюжок»).

VI. Комплексно-методичне забезпечення.

VII. Рекомендована література.

Хід уроку

I. Організаційна частина

- перевірка наявності учнів;
- перевірка готовності учнів до уроку.

II. Вступний інструктаж

1. Цільова установка на урок:

- повідомлення теми та мети уроку;
- мотивація навчальної діяльності (може бути у вигляді мотиваційної настанови).

2. Викладання нового матеріалу (повтор матеріалу, який вивчили на уроці спецтехнологій):

- перед показом трудових прийомів повторення правил охорони праці і безпеки життєдіяльності;

- аналіз недоліків при виконання трудових прийомів;
- роздача інструкційно-технологічних карток і карток-завдань.

III. Поточний інструктаж

1. Розподіл учнів за робочими місцями.
2. Повідомлення про критерії оцінювання виконуваних робіт.
3. Цільові обходи майстром робочих місць учнів.
4. Приймання майстром виконаних робіт.
5. Прибирання робочих місць.

IV. Заключний (або завершальний) інструктаж

1. Аналіз діяльності учнів під час уроку.
2. Оцінювання роботи учнів, її об'єктивне обґрунтування.
3. Аналіз причин помилок учнів та засобів їх усунення.
4. Повідомлення й обґрунтування оцінок.
5. Повідомлення домашнього завдання.

Додаток 2

Орієнтована схема загального аналізу уроку виробничого навчання

I. Загальні умови проведення уроку:

- забезпеченість наочними посібниками, ТЗН та іншими дидактичними засобами;
- наявність необхідного обладнання, інструменту, їх стан;
- стан робочих місць учнів і майстрів;
- санітарно-гігієнічний стан навчальних майстерень, робочих місць учнів;
- дотримання правил безпеки праці.

II. Зміст і методика вступного інструктування учнів:

- правильне визначення мети уроку;
- раціональність структури, дозування часу та організація проведення;
- методика пояснення і показ робочих прийомів і процесів;
- методика використання наочних посібників, ТЗН, ІКТ і інших засобів навчання, навчально-технічної документації;
- способи вирішення виховних завдань;
- відображення сучасних досягнень науки і техніки технології;
- способи розвитку інтересів і пізнавальної активності учнів;

- організація і методика закріплення матеріалу вступного інструктування;
- ступінь засвоєння учнями матеріалу вступного інструктажу.

III. Поточне інструктування учнів майстром:

- відповідність вправ вимогам ДС ПТО, правильність вибору навчально-виробничих робіт;
- охоплення учнів поточним інструктування, своєчасність надання допомоги;
- методика і організація контролю і прийом виконання робіт, об'єктивність оцінок;
- зміст і методика поточного інструктажу: групового і бригадного;
- зміст, організація і методика індивідуального інструктажу.

IV. Робота учнів:

- усвідомлення, ступінь самостійності, вміння виконувати, самоконтроль, правильність прийомів і способів праці.

V. Організованість занять, поведінка учнів:

- своєчасність і організованість початку уроку;
- організованість роботи учнів, використання робочого часу;
- відношення учнів до роботи: інтерес, активність, акуратність, трудова дисципліна;
- організованість майстра в роботі, педагогічний такт, рівень професійної кваліфікації.

VI. Зміст, організація і методика заключного інструктування учнів:

- повідомлення про досягнення мети уроку;
- підведення підсумків і аналіз виконання навчально-виробничих завдань бригадами в цілому; аналіз типових помилок і характерних недоліків, шляхи їх попередження і усунення, аналіз затрат робочого часу, співвідношення оцінок, оголошення теми наступного уроку, видача домашнього завдання.

Методична розробка заняття семінару-тренінгу «Роль особистості викладача (майстра виробничого навчання) в сучасному освітньому процесі»

Олена Руда,
*заступник директора з
навчально-методичної
роботи Рівненського
професійного ліцею*

Мета заняття:

- шляхом створення творчого колективного проекту з'ясувати, яким має бути педагог у сучасному професійно-технічному навчальному закладі;
- визначити елементи педагогічної майстерності сучасного педагога;
- ознайомити педагогів з основними критеріями оцінювання їхньої роботи;
- сформувати здатність до самопізнання та самовизначення, прийняття себе;
- навчити адекватно оцінювати себе та інших людей, активно діяти, приймати оптимальні рішення.

Обладнання:

- презентація „Роль сучасного педагога (майстра в/н) в сучасному освітньому процесі”;
- стікери;
- папір для нотаток;
- картка „Професіонал” для виконання вправи-асоціації;
- картка „Якості, якими має володіти педагог-професіонал”;
- зразки деформованого тексту „Орієнтири сучасного учителя”, конверти;
- роздавальний матеріал „Критерії оцінювання роботи педагога”, „Десять учительських заповідей”.

Структура заняття:

1. Відкриття семінару. Вступне слово.
2. Визначення очікувань учасників.
3. Визначення групових правил роботи.

4. Інформаційне повідомлення „Елементи педагогічної майстерності викладача”.
5. Вправа-асоціація „Професіонал”.
6. Творчий педагогічний проект „Якості якими має володіти сучасний педагог-професіонал”.
7. Інформаційне повідомлення „Основні критерії оцінювання роботи педагога”.
8. Колективна творча вправа „Орієнтири сучасного учителя”.
9. Інформаційне повідомлення „Десять учительських заповідей”.
10. Підсумки. Вправа ДРІД. Притча „Усе в твоїх руках”.

Хід заняття:

I. Вступне слово.

Тема нашого заняття „Роль особистості викладача (майстра в/н) в сучасному освітньому процесі”.

Гаслом нашої роботи будуть слова „Почни із себе!”.

Тільки навчившись працювати творчо, ми зможемо цього навчити наших учнів. Шляхом створення педагогічного проекту та колективної творчої справи ми з’ясуємо, яким має бути викладач (майстер в/н) у сучасному професійно-технічному навчальному закладі, визначимо елементи педагогічної майстерності сучасного педагога, а також складові його професіоналізму та якості, якими має володіти педагогом-професіонал, ознайомимося з основними критеріями оцінювання роботи викладача (майстра в/н).

II. Визначення очікувань учасників.

Мета: визначити сподівання й очікування педагогів від роботи на семінарі.

Хід вправи:

Кожному учаснику пропонується написати свої бажання на час семінару на стікері (не більше трьох), озвучити їх та прикріпити стікери з написаним на дошці.

Приклади очікувань: отримати нову і корисну інформацію, обмінятися досвідом, перебувати у дружній атмосфері.

III. Визначення групових правил роботи. Вправа „Правила”

Мета: прийняття правил для комфортної та продуктивної роботи учасників семінару під час його проведення.

Хід вправи:

Пропонується кожному учаснику на окремому аркуші написати умову, за якої він (вона) може працювати ефективно і комфортно.

Далі учасники об'єднуються у три групи. У групах за 1 хв. визначаються з трьома правилами, що влаштовують всіх.

Три групи представляють узгоджені варіанти правил, з яких потім складають загальний перелік.

Приблизний перелік правил семінару тренінгу:

- Мати позитивний настрій на роботу;
- Бути доброзичливим стосовно себе та інших;
- Голо врити по черзі;
- Говорити від свого імені;
- Дотримуватися регламенту;
- Добровільно брати участь в обговореннях;
- Бути активним;
- Бути толерантним;
- Кожна думка має право на існування.

IV. Інформаційне повідомлення „Елементи педагогічної майстерності викладача (майстра в/н)”.

Тисячі професій народжуються і вмирають. Але й досі живуть найдавніші з них: хлібороб, будівельник, лікар, учитель. Змінюються умови, форми й засоби навчання, та незмінним залишається головне призначення вчителя – навчити людину бути Людиною.

Стати справжнім учителем, духовним наставником своїх вихованців, чудовим майстром виробничого навчання чи викладачем дуже нелегко. Діяльність учителя як організатора учнівського колективу багатогранна, коло обов'язків дуже широке, прикрощів і невдач набагато більше, ніж радощів і перемог. Але водночас – це радість спілкування, це бажання бути потрібним кожному своєму учневі й досягнення маленьких чи великих перемог у навчанні й вихованні. Кожен намагається відшукати свої шляхи розв'язання, здавалося б, одних і тих самих завдань. І що вища майстерність учителя, то результативнішим є процес навчання й виховання: менше конфліктів, більше доброти і взаєморозуміння у відносинах між педагогом та його учнями.

Педагогічна майстерність майстра в/н (викладача) – це цілеспрямований педагогічний вплив на учня, який чинить щохвилини, щогодини кожен учитель своєю особистістю, манерою поведінки, знаннями,

спілкуванням. Майстерність можна розглядати як найвищий рівень педагогічної діяльності, як вияв творчої активності.

Елементи педагогічної майстерності:

1. Гуманістична спрямованість, тобто виявлення здатності бачити велике в малих справах.
2. Високий рівень підготовки, що допомагає визначити педагогічну стратегію.
3. Знання психології, основ колективізму.
4. Знання технології педагогічного впливу на особистість.
5. Організаторські вміння та навички.
6. Комунікативні здібності.
7. Висока духовна культура вчителя як людини та громадянина.
8. Емоційна стабільність – здатність володіти собою, зберігати контроль незалежно від тих причин, що провокують емоційний зрив.

А зараз спробуйте пригадати (уявити), скільки треба докласти зусиль, щоб цікаво та змістовно організувати урок, позакласний чи виховний захід. І якщо учитель не володіє цими навичками, то урок або захід відбудеться, але в цьому не буде ні продуктивності, ні доцільності і навряд чи він торкнеться глибини дитячих сердець.

V. Вправа-асоціація „Професіонал”.

Мета: виявити, які асоціації викликає у учасників поняття професіонал, стосовно їх роботи; визначити якості та цінності, які мають найбільший вплив на професійну діяльність педагогів.

Викладача (майстра в/н), який досконало володіє педагогічною майстерністю можна назвати професіоналом.

Наступна вправа – це асоціація до слова „професіонал”.

Кожна група отримує аркуш, на якому по літерах вертикально написане слово „професіонал”. Члени групи навпроти кожної літери повинні записати, слово, яке асоціюється з професіоналом педагогом і починається з відповідної букви:

- П – працелюбний,
- Р – реаліст, розумний
- О – організатор, оптиміст
- Ф- фанат
- Е – енергійний, екстраверт
- С – самодостатній
- І – інтелектуал

О - оптиміст

Н – науковець, надійний

А – активний

Л – людинолюб, любить свою справу.

Після закінчення роботи кожна група по черзі зачитує асоціації до кожної букви та пояснює їх, решта доповнюють, якщо асоціації різні, висловлюють свої думки.

VI. Творчий педагогічний проект „Якості, якими має володіти педагог-професіонал”.

Мета: з’ясувати яким має бути сучасний педагог-професіонал ПТНЗ.

Звичайно у вправі-асоціації ми не змогли виявити та озвучити всі якості (цінності) важливі для педагога професіонала.

Методична література пропонує наступний перелік якостей необхідних для сучасного учителя:

- Професійні знання;
- Володіння педагогічними методиками;
- Створення ситуацій успіху;
- Ініціативність;
- Навички саморегуляції;
- Позитивне налаштування;
- Особистий інтерес;
- Гнучкість;
- Педагогічні здібності;
- Відповідальність;
- Простота у викладі матеріалу;
- Об’єктивність;
- Толерантність;
- Самодисципліна;
- Знання навчального предмета (володіння професією, якої навчають);
- Любов до дітей;
- Розумна вимогливість;
- Особистий приклад;
- Винахідливість;
- Почуття міри;
- Креативність;
- Активність;
- Саморозвиток;

- Принциповість;
- Повага.

Учасникам пропонується вибрати з названих якостей десять, потім п'ять. Потім пропонують прибрати дві менш важливі. Потім із трьох прибрати ще одну менш важливу порівняно з іншими. Потім залишити лише одну, найважливішу на думку групи.

Кожна група презентує свої п'ять цінностей та пояснює три, які обрали найважливішими.

Залишилося 12 найважливіших якостей, якими керуються педагоги. Названі якості є властивими педагогам навчального закладу, і саме відповідно до них організовується діяльність педагогів у ліцеї.

А тепер порівняємо отриманій результат з учнівським баченням цього питання:

Класний вчитель:

1. Добрий.
2. Справедливий.
3. Має почуття гумору.
4. Любить дітей
5. Відповідальний.
6. Організатор корисних і цікавих справ.
7. Порядний.
8. Шанована людина, яка поважає інших.
9. Життєрадісний.
10. Справжній друг і радник.
11. Володіє елементами педагогічної майстерності.
12. Вимогливий.

Легко переконатися, що учні передусім цінують моральні, гуманні риси педагога. Професійна майстерність і вимогливість учителя вони поставили наприкінці рейтингу.

VII. Інформаційне повідомлення „Основні критерії оцінювання роботи педагога”.

Мета: ознайомити учасників з основними критеріями оцінювання роботи педагога, дати означення творчості у педагогічній діяльності, спрямувати роботу педагогів у напрямку реалізації творчого потенціалу кожного.

По суті названі якості є методичними рекомендаціями як стати високопрофесійним педагогом. І наступним кроком є впровадження їх у

практику. Як це зробити кожний вирішить для себе сам, але вся робота має бути підпорядкована основним критеріям оцінювання педагога.

Основні критерії оцінювання педагога:

1. Продуктивність (за результатами): підвищення рівня навченості і вихованості учнів, їхній моральний, інтелектуальний, етичний і культурний розвиток.
2. Доцільність (за спрямованістю).
3. Діалогічність (характер стосунків з учнями) – уміння бачити початок конфлікту й запобігти йому.
4. Творчість (за змістом діяльності).

Учитель, ідучи до дітей, щоразу має справу з багатьма ситуаціями, які він повинен з гідністю розв’язати. Без майстерності, без творчості тут не обійтися.

У сучасних умовах нам необхідно не лише по-новому вчити, а й по-новому вчитися, бути в постійному творчому пошуку. Тому головним критерієм майстерності є творчість – це здатність дивуватися чи пізнавати, уміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях.

Творчість вирізняється неповторністю, оригінальністю, унікальністю.

Творчість – це:

- Ефективне використання вже створеного досвіду в нових умовах;
- Модернізація відомого;
- Гнучкість під час виконання запланованого в несподіваних ситуаціях;
- Імпровізація, уміння фантазувати, розвивати ідею, бачити перспективу й реалізувати її.

Педагогічна техніка поруч із знаннями, здібностями, професіоналізмом є одним із компонентів педагогічної майстерності. Передових учителів, тобто тих, хто досягає високих результатів, називають майстрами. Стати майстром чи ні – залежить лише від зусиль тих, хто хоче, хто вчиться, самовдосконалюється. Для цього треба усвідомити орієнтири та шляхи досягнення мети.

VIII. Колективна творча вправа „Орієнтири сучасного учителя”.

Мета: визначити орієнтири в роботі сучасного учителя на шляху до професійної майстерності.

Кожна з трьох груп отримує інформаційний деформований текст для створення чотирьох орієнтирів. Протягом трьох хвилин необхідно поєднати частини цілого та озвучити їх.

- Створення комфортних /психолого-педагогічних умов/ для розвитку

особистості учня.

- Надання учневі /можливості працювати/ „в зоні свого найближчого розвитку”.
- Використання інформаційних технологій /та інноваційних методик / проведення уроку.
- Урахування індивідуальних / особливостей учнів / та окремих груп.
- Робота вчителя /з формування особистої відповідальності учня/ за результат навчання.
- Спільна робота /учителя, учнів, батьків/з формування мотивації / до творчої праці.
- Використання рекомендацій психолога /щодо розвитку творчих здібностей /конкретної дитини.
- Проведення /нестандартних уроків.
- Позаурочна робота: /предметні тижні,/ конкурси, олімпіади.
- Ефективне використання / вже створеного досвіду / в нових умовах.
- Гнучкість під час /виконання запланованого/ в несподіваних ситуаціях.
- Імпровізація, уміння фантазувати, /розвивати ідею,/ бачити перспективу / й реалізувати її.

Ми визначилися зі стратегією, тепер перейдемо до практичних кроків.

ІХ. Інформаційне повідомлення „Десять учительських заповідей”.

Мета: сформувати позитивне ставлення до професійної діяльності, спонукати педагогів до самовдосконалення

Кожний учасник семінару отримує лист із переліком учительських заповідей.

Десять учительських заповідей:

1. Люби себе і обраний тобою шлях.
2. Читай на ніч хоча б щось.
3. Схиляйся перед чистотою та цнотливістю дитинства.
4. Іди на урок, як на іспит але перетворюй урок на свято доброти та розуму.
5. Якщо учень не зробив домашнє завдання, не карай його, а уяви, що в нього можливо, були важливіші справи. Або, що прикро, і ти, і твій предмет для нього, м'яко кажучи, не досить симпатичні.
6. Захоплюйся дитячими відкриттями і не поспішай оцінювати їх за допомогою цифр.
7. Принось на кожний урок диво: вірш, пісеньку, притчу, приклад із життя, анекдот, афоризм, висловлювання, оригінальну задачу, жарт...

8. Твоя головна зброя – бадьорість, життєрадісність, гуманність, а не буркотіння, вимогливість, переслідування, демонстрація втоми.
9. Твоє обличчя має бути красивим, одухотвореним красою, а твій зовнішній вигляд не повинен нагадувати про неминучу пенсію та нудне життя.
10. Якщо учні пам'ятають не тебе, а твої слова і вчинки, отже, твоє педагогічне життя вдалося.

Х. Підведення підсумків.

1. Метод ДРІД.

Д – досвід (що робили, що пам'ятаєте).

Р – рефлексія (які відчуття, реакція).

І – інформація (яку інформацію отримали, які висновки зробили).

Д – дії (як ви діятиме в майбутньому)

Учасникам пропонується висловити свої думки щодо кожного питання.

2. Визначення рівня реалізації очікувань та бажань.

Учасники беруть написані на початку роботи стікери, перерахують їх і озвучують відношення до результату і його відповідність бажанням.

3. Притча „Усе в твоїх руках!”

В одному з найбільших міст Китаю давним-давно жив багатий і гордий мандарин. Йому поклонялися мешканці всіх найближчих міст і сіл. Почув якось мандарин про мудрого старця, до якого й у дощ, і в спеку йшли за порадою, поділитися горем і радістю. Наказав мандарин привести старця до палацу. Коли слуги привели старця, мандарин міцно стис у руці метелика й гордо сказав: „Якщо вгадає, живе чи неживе в мене в долоні, подарую тобі життя”. Глянув старець в очі мандарину й сказав „Усе в твоїх руках!”

Наше життя, наші бажання та мрії, наші професійні навички, уміння їх дієво й ефективно використовувати – це і є вияв майстерності педагога, його професіоналізм. І все це теж у наших руках.

Методика проведення предметних (професійних) тижнів

Ірина Безушко,
методист ДПТНЗ „Рівненський
центр професійно-технічної
освіти сервісу та дизайну”

Чим багатіший естетичний досвід
індивідуума, тим досконаліший
його смак, тим чіткіший його
моральний вибір, тим він
вільніший...

Й. О. Бродський

Якість знань, умінь і навичок учнів, глибина їхнього світогляду, формування нахилів до певних видів праці, які вони набувають в професійно-технічному навчальному закладі, визначається, насамперед, ефективністю уроків. Проте час уроку суворо обмежений, тому частину завдань навчання і виховання майбутніх кваліфікованих робітників слід вирішувати в позаурочний час і під час найрізноманітніших заходів.

Основними факторами, які сприяють розвитку активності й творчості учнів, є професійний інтерес, нестандартність навчально-пізнавальної діяльності, ігровий характер занять, емоційність і проблемність.

Професійний тиждень – це одна із форм роботи, що містить цілеспрямовану, колективну, індивідуальну, практичну діяльність педагогів, спрямовану на підвищення якості навчання, професійної підготовки й розвитку творчої діяльності учнів.

Цикл заходів, проведених у межах професійного тижня, спрямований на поглиблення взаємозв'язків між теоретичними знаннями й виробничим навчанням та є можливим шляхом їхнього вдосконалення.

Предметний тиждень дозволить донести до кожного учасника навчального процесу цікаві заходи з використанням інноваційних технологій, вдосконалити організаційні якості викладачів та майстрів виробничого навчання, розвивати пізнавальні здібності учнів.

Тематичні тижні інтегрують всі предмети професійної і загальноосвітньої підготовки, несуть в собі потужний енергетичний заряд, а головне, об'єднують учнів і першого, і другого, і третього років навчання. Заходи, в ході яких об'єднуються і взаємодіють різні навчальні дисципліни, наприклад, виробниче навчання, спецтехнологія, охорона праці, матеріалознавство - є однією з необхідних складових цього навчально-виховного процесу. Передбачається активна участь і взаємодія практично всіх майстрів виробничого навчання та викладачів професії.

Завдання перед ними стоїть не з легких – „зламати” стандарт сприйняття, показати учням відомі навчальні предмети та виробниче навчання з невідомої їм сторони: не як набір правил, догм, а як щось живе, що постійно розвивається. Учням подобаються вікторини, екскурсії, зустрічі з фахівцями в тій чи іншій предметній області, читання і подальше обговорення науково - популярної та довідкової літератури, створення і представлення творчих робіт, тестування з використанням комп'ютерної техніки та, звичайно ж, інтелектуальні ігри та конкурси.

Загальні положення

Предметний тиждень (декадник з професії) проводиться 1 раз в рік методичною комісією.

Мета та завдання професійного тижня:

- мотивувати до поглибленого вивчення професійних дисциплін, розвивати творчі здібності;
- підвищити інтерес до обраної професії, переорієнтувати сприйняття навчальних дисциплін – показати учням відоме з нового погляду;
- вчити неформально використовувати знання й вміння, отримані під час навчання;
- виховувати прагнення до досягнення високих результатів під час здобуття професії;
- розвивати художньо-творчі здібності, асоціативне, образне мислення, допитливість, уяву, передбачуваність, сміливість у висуванні гіпотез, уміння приймати нестандартні рішення;
- розширити коло професійних умінь і навичок з обраної професії;
- виховувати культуру поведінки у суспільстві;
- створити ефективну систему взаємодії учнів і викладачів, спрямовану на розвиток пізнавальних творчих здібностей і пропаганду престижу знань;

- стимулювати професійний ріст викладачів, удосконалювати творчий потенціал, впроваджувати у навчальний процес кращі технології навчання;
- обмін досвідом, поповнення методичної скарбнички педагогів;
- рекламувати навчальний заклад із метою залучення потенційних абітурієнтів.

Організація і порядок проведення предметного (професійного) тижня

- Предметний тиждень проводиться відповідно до плану роботи методичної комісії.
- Тематика предметного тижня визначається на засіданні методичної комісії на початку навчального року і є єдиною.
- Заходи повинні відповідати меті та тематиці тижня.
- Організатором предметного тижня є методична комісія.
- Учасниками предметного тижня є:
 - усі викладачі, які викладають предмет або групу предметів професійно - теоретичної підготовки з певної професії;
 - усі майстри виробничого навчання, які навчають цій професії;
 - учні навчального закладу, які вивчають предмет або професію.

В рамках предметного тижня можуть проводитися:

- конкурси професійної майстерності з професій;
- нетрадиційні інноваційні уроки з предметів професійно - теоретичної підготовки;
- нетрадиційні інноваційні уроки з уроків професійно – практичної підготовки;
- позакласні заходи в паралелі навчальних груп та між паралелями;
- загальноучилищні заходи;
- колективні творчі роботи;
- інші форми навчально-виховної діяльності.

Основні етапи підготовки і проведення професійного тижня

Підготовчий етап:

- обговорення та затвердження плану проведення тижня із зазначенням дати, часу і відповідального;
- затвердження положень, складу журі конкурсів;
- розподіл обов'язків між викладачами і майстрами виробничого навчання, членами оргкомітету з проведення тижня;
- формування творчих груп учнів (розподіл функцій).

Організаційний етап:

- організація методичної виставки і досягнень учнів;
- робота творчих груп.

Проведення предметного тижня має супроводжуватися різноманітною наочною інформацією, яка розташовується в різних приміщеннях навчального закладу.

Реалізаційний етап:

- робота відповідно до затвердженого плану проведення тижня.

Рефлексивний етап:

- підбиття підсумків тижня, нагородження переможців і активних учасників;
- аналіз проведеної роботи;
- узагальнення досвіду проведення тижня;
- напрацювання рекомендацій.

Зразок плану проведення тижня перукарської справи

Дата	Зміст заходу	Термін проведення	Місце проведення	Виконавець	Відповідальний
Понеділок	1. Тематична лінійка.	8.30–9.00	Актова зала	Учні групи №1	
	2. Конкурс стіннівок «Запрошуємо до професії»	Понеділок-п'ятниця	1 поверх навч. корпусу	Учні груп професії «перукар»	
	3. Виставка малюнків на тему: «Історичні зачіски».	11.00-11.30	2 поверх навч. корпусу	Учні груп професії «перукар»	
	4. Практична робота : «Виконання історичних зачісок»	9.00-11.25	Майстерня №2	Учні груп №3 та №4	
	5. Виставка учнівських рефератів	11.55–14.20	Кабінет №13	Учні груп професії «перукар»	
	6. Радіогазета на тему: «Історія розвитку перукарської справи».	12.00-12.30 Велика перерва		Учні групи №2	
	7. Показ історичних зачісок.	13.35-14.20	Майстерня №2	Учні груп №3 та №4	
Вівторок	1. Майстер-клас : «Ламінування волосся»	8.30-10.05	Майстерня №1	Майстер в/н Іваненко О.Г.	
	2. Майстер-клас : «Святкові зачіски без шкоди для здоров'я волосся»	10.15-11.50 12.20-13.55 14.05-15.40	Майстерня №2	Майстер в/н Корецька О.В. Жарснова В.О.	
Середа	1. Майстер-клас: «Афроплетіння».	8.30-10.05	Майстерня №1	Учні групи №1	
	2. Майстер-клас: «Зачіски з елементами плетіння кіс».	10.15-11.50	Майстерня №2	Учні групи №2	
	Виставка постижерних виробів	12.00-15.00	Кабінет перукарської справи	Викладач перукарської справи	
Четвер	Конкурс перукарської майстерності	8.30- 14.50	Кабінет №1, майстерня №2	Учні груп №1, №2 та №3	
	Розважально-виховний захід «Краса – страшна сила».	15.00-16.00	Актова зала	Учні групи №3	
П'ятниця	День відкритих дверей на тему: «Плетіння волосся».	8.00-16.00	Майстерня №1	Учні групи №1	
	Конкурс віршів та піснi на професійну тематику	12.00-12.30	Актова зала	Учні груп з професії «перукар»	
	Підведення підсумків тижня	15.30-16.00	Кабінет №1	Члени методичної комісії	

Розвиток творчих здібностей учнів у процесі підготовки та проведення тижнів перукарської справи

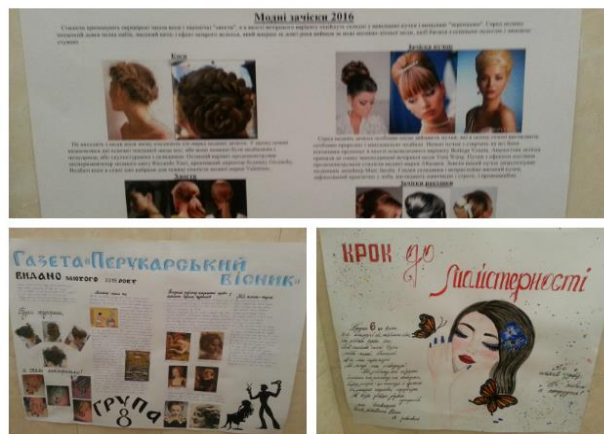
Оксана Шевчук,
викладач спецпредметів
ДПТНЗ „Рівненський центр
професійно-технічної освіти
сервісу та дизайну”

Проведення професійного тижня є ефективним засобом підвищення пізнавального інтересу до своєї професії, стимулювання творчої активності учнів. Ефективність професійного тижня залежить в першу чергу від досвіду, майстерності викладачів та майстрів виробничого навчання, їх вміння керувати діяльністю учнів, співпрацювати з колегами.

План проведення професійного тижня перукарської справи та флористики обговорюється, як правило, на засіданні методичної комісії за місяць, узгоджується з методистом навчального закладу, після чого затверджується заступником директора з навчально-виробничої роботи.

Оголошення про проведення професійного тижня оприлюднюється за тиждень до нього.

У 2016-2017 навчальному році професійний тиждень розпочався конкурсом стіннівок „Моя професія найкраща”, в якому взяли участь учні груп першого курсу. Таким чином учні мали змогу ближче ознайомитись з перевагами обраної професії та її відомими представниками, дізнатися щось цікаве та незвичайне. Тематику стіннівок в минулі роки були: „Відомі імена”, „У світі прекрасного”, „У світі цікавого”, „Калейдоскоп зачісок”. Автори найбільш цікавих стінгазет були нагороджені подяками.

Щодня протягом тижня під час великої перерви звучить радіогазета: „Цікаві факти з історії перукарської справи”, яку готують учні та викладач перукарської справи.

Щороку в цей тиждень проводяться відкриті уроки теоретичного і виробничого навчання з використанням інноваційних технологій. Так, Гаврисюк О. Б. провела відкритий урок на тему „Виконання укладки гарячим способом”, Кирилюк Д. А. на тему: „Різні види локонів, використовуючи сучасні інструменти”, Якимчук О. А. на тему: „Виконання хімічної завивки за класичною технологією”, Шевчук О.О. на тему: „Принципи художнього моделювання зачіски: маса, форма та колір”.

Крім того, майстри в/н щороку проводять майстер-класи для учнів та педагогічних працівників навчального закладу. Так, майстер в/н Кирилюк Д.А. провів майстер-клас на тему: „Афроплетіння в процесі виконання зачісок на довгому волоссі”, Опацька Н.М. на тему: „Плетіння волосся”, Гаврисюк О.Б. на тему: „Вкладання волосся в домашніх умовах”.

Хорошою традицією є щорічне проведення розважально-виховного заходу професійного спрямування, наприклад „Історія перукарського інструменту”, „Краса – страшна сила”, „Весільні традиції” (спільно із флористами), „Повір у себе в Україні”. Особливо учням сподобався розважальний захід „Хеллоуін по-українськи”, де учні II курсу продемонстрували на подіумі зачіски і спробували свої сили у макіяжі.

Минулого року у рамках професійного тижня був проведений конкурс професійної майстерності серед учнів професії „Перукар” (додаток). Він проводився в два етапи – теоретичний і практичний тур.

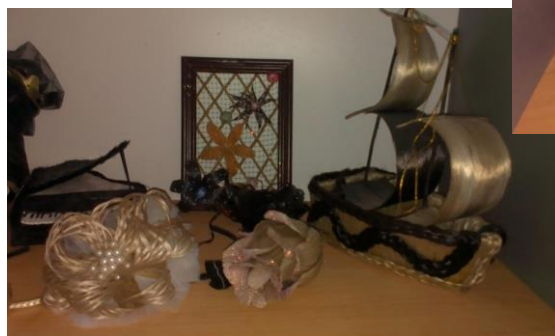
Крім того, проводили конкурс поезії та пісні на професійну тематику. Учні складали свої власні вірші про такі бажані професії і співали пісні з переробленим текстом.

В рамках предметного тижня відбувалися зустрічі груп перукарів в дитячій бібліотеці з викладачами школи іміджу та стилю І.Раєвської. Це був спільний захід, куди запрошувалися наші учні, реєструвалися і мали можливість побачити цікавий майстер-клас з плетіння волосся.

Щороку проводимо день відкритих дверей у майстернях на теми: „Плетіння волосся”, „Стрижка волосся” чи „Укладка волосся”. В цей день учні II чи III курсу надають безкоштовно всім бажаючим перукарські послуги.

Упродовж предметного тижня в кабінеті перукарської справи проходить виставка постижерних виробів.

В.О.Сухомлинський вбачав одне з головних завдань навчання в тому, щоб „кожен крок до знань був гордим злетом птаха, а не стомленою ходою знесилоного мандрівника, який ледь тягне за спиною важку ношу”. А предметні та професійні тижні відкривають перед педагогічними працівниками та учнями можливість такого злету. Учні починають краще готуватися до уроків, активніше беруть участь у масових заходах, більше цікавляться новинками своєї професії. А педагоги відчують радість творчості, професійного зростання й духовної реалізації.

Додаток

Положення про конкурс професійної майстерності серед учнів, які навчаються за професією «перукар (перукар-модельєр)»

Загальні умови:

Учасники конкурсу повинні:

- дотримуватись правил охорони праці;
- виконувати розпорядження членів журі;
- демонструвати професійну майстерність, виявляючи творчість та високу культуру праці.

Перед початком конкурсу проводиться жеребкування учасників з метою визначення робочих місць.

Теоретичний тур:

- складається з виконання завдання і триватиме 1 астрономічну годину (60 хв.);
- передбачає перевірку професійно-теоретичних знань з предметів: „перукарська справа”, „матеріалознавство”, „охорона праці”, „основи санітарії та гігієни”.

Максимальна кількість балів за теоретичний тур- 20;

Практичний тур:

- складається з виконання завдання: „Сучасне вкладання волосся з використанням фена”;
- підготовки 2- хвилинної презентації своєї роботи.

Робота з виконання практичного завдання проводиться в навчальній майстерні. Учасники отримують конкурсне завдання і забезпечуються робочим місцем. З собою учасник конкурсу повинен мати: перукарську білизну, робочий одяг, інструменти, приладдя, перукарські засоби.

Журі перевіряє готовність учасників до роботи (організацію робочого місця, довжину волосся). Моделі повинні бути з мокрим, помитим волоссям. Довжина волосся не більше 20 см. від крайової лінії на потилиці. Фарбування волосся повинне бути виконане завчасно. Вибір кольору вільний, але забарвлення повинно мати не менше двох кольорів. Кольорові спреї та кольорові лаки заборонені. Використання інших електроінструментів заборонено.

Практичний тур відповідає вимогам рівня кваліфікації „перукар”, „перукар I класу” та передбачає виконання сучасного укладання волосся з використанням фена, який відповідає модним тенденціям та має елементи, що підкреслюють його призначення. Фантазійні зачіски заборонені. Форми, лінії та використані прикраси повинні відображати єдність стилю і гармонійну цілісність створеного образу (індивідуальність + укладання + костюм + аксесуари). Прикраси з волосся, волокон або подібних матеріалів заборонені.

Використання допоміжних каркасів та інших підтримуючих засобів заборонено. Моделям дозволяється подавати засоби стайлінгу, шпильки тощо, але забороняється доторкатися до волосся.

Учасникам забороняється самовільно змінювати робоче місце та номер, використовувати військову, релігійну і культову символіку.

Спостереження за виконанням роботи здійснюється лише членами журі.

В процесі проведення конкурсу членам журі забороняється втручатися в діяльність учасників.

В процесі роботи журі, моделі повинні сидіти обличчям до дзеркала, за неправильну позу нараховуються штрафні бали. Одяг моделі має бути закритий зовні пеньюаром. Учасники самостійно виконують завдання, дотримуючись правил з охорони праці.

При порушенні чи недотриманні умов конкурсу, регламенту кожен член журі має право нараховувати учаснику штрафні бали (від 5 до 10).

На виконання завдання практичного туру відводиться одна астрономічна година.

Критерії оцінювання практичного туру:

1. Організація робочого місця згідно вимог	– 5 балів.
2. Зовнішній вигляд учасника (відповідність спецодягу та взуття нормам санітарії та гігієни, охайність)	– 5 балів.
3. Техніка нанесення пінки	– 5 балів.
4. Розподіл волоссяного покриву голови	– 5 балів.
5. Техніка володіння феном і щіткою	– 10 балів.
6. Відповідність укладання сучасному напрямку моди	– 15 балів.
7. Цілісність образу	– 15 балів.

8. Чистота виконання укладання волосся (естетичний вигляд) – 20 балів.
9. Складність виконання укладання – 15 балів.
10. Оригінальність ідеї – 5 балів.
11. Дотримання норм охорони праці та санітарії – 5 балів.

Максимальна кількість балів за практичний тур «Сучасне укладання волосся з використанням фена» – 105 балів.

Загальна максимальна кількість балів за теоретичний і практичний тури- 125 балів

Виконання теоретичного та практичного турів оцінює журі.

У випадку, коли двоє або більше учасників наберуть однакову кількість балів, перевага надається тому, у кого більше балів набрано у практичному турі.

Критерії оцінювання практичного туру:

КРИТЕРІЇ оцінювання	УЧАСНИКИ за номером									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Організація робочого місця згідно вимог – <i>тах 5 балів</i>										
Зовнішній вигляд учасника (відповідність спецодягу та взуття нормам санітарії та гігієни, охайність) - <i>тах 5 балів</i>										
Техніка нанесення пінки - <i>тах 5 балів</i>										
Розподіл волоссяного покриву голови - <i>тах 5 балів</i>										
Техніка володіння феном і щіткою - <i>тах 10 балів</i>										
Відповідність укладки сучасному напрямку моди - <i>тах 15 балів</i>										
Цілісність образу - <i>тах 15 балів</i>										
Чистота виконання укладки (естетичний вигляд) - <i>тах 20 балів</i>										
Складність виконання укладки - <i>тах 15 балів</i>										
Оригінальність ідеї - <i>тах 5 балів</i>										
Дотримання норм охорони праці та санітарії - <i>тах 5 балів</i>										
Загальна кількість балів										